

אין דורשין. בשלשה — טnis וטול. בשניים — טול וטול. ביחיד — אין. סס מיל פול נגלו. וכगמלו מפלט לא. ארבעה דברים — כי דימפלט ומולן. מה לעמלה — מילקע צעל רחמי. ומה למטה — ממן. ומה לפנים — מונע. מוקפת: לוי יכול לאיום מה שפיטס קמורה מה לפיטס פון מיליקן גמלוט: צבאל מה נמעלה. ומה נמענה מה מה למולר — נמי, היל פלייס — מה לטוה סואן מלמה: מה לפיטס — קודס לטולס טול. ועוד — נטוקפה: מה לפיטס ומה למולר — מה טיה ומה עמיד לטיהם. עד כן מוקפות. כל שלא חס על כבוד קונו — גנומיל מפלט מולי טיל. רתוי הוא לו — טוג וופה קיטה לו אס לו נל נל. ולעומם. ומולר לוי צטום נסן רמנומו. כלומר מלומס קויה לס נל נל טולס. ודונגמו צמורת לכטס "אלן אלעוו וטל. ליימיל נייו נטומילס" (ויקילם) ילוין. סי ליטרף, היל צרימה ככטס מלארן. **גמרא** אמרת ולא במרקבה ביחיד — ווינו דימלי סול וטינו. שומע מפי פרכ — על קלטן מעדתו: סול אס כן טיה מס ווינן מדעתו. היל אס כן טיה מס ווינן מדעתו. לשלהה — ננד מן קדוכת. לא במשעה בראשית לשנים — וכל סקן לטלה. ולא במרקבה לייחיד — למילדי ייד. אלא אם כן היה חכם ומבחן מדעתו — טלן יטערן לטולן לגכטמקפוך גל, לדלו מוכת הילען לפיטול נסלי. ואמר רחמנא לא תקרבו לגלות ערוה — נל מקרכנו תלטמנס וס היל נל גלות טעמי פרטת ערימות.

### תוספות

אין דורשין. במשעה בראשית — פירש רבינו تم: הואר שס ארבעים ושתיים אותן, היוצא מבארשית ומפסוק של אחרים.

ובכן דמי נידי נכך גם כה שאותו לדורש אוחם בפני שמים? ומשיבים: אלא הנזו נאותם לשונתו כפל של "איש איש" מיבעי להה נצורך לו. לתנאי כדי לרבות את הנכרים, שמוזהרין גם על ברכת (כלומר, קללה) השם, וגם על עבודה זרה CISRAEL. אולם האי נמי "איש איש" בדיני עריות אשר יתן מזרעו למלאך", וכי נמי? אלא, הנזו מיבעי להה נצורך לו. לתנאי כדי לרבות את הנכרים, שמוזהרין גם על ברכת (כלומר, קללה) השם, וגם על עבודה זרה CISRAEL. אולם האי נמי "איש איש"

וכוון המסביר המאיר את המושג "מה לפיטס". שטוטב לו לאדם שלא יעסוק בהוכחות לגבי שאלת חירוש העולם, אלא יסתפק בעניין סבר זה בamodelה בלבד. שלא חס על כבוד קונו / הרכבים בפייהם מסביר כי יכבד קונו הוא כוח השכל האנושי, שהוא כבוד ה' שנינתן לאדם. געריך לחוט עליו שלא להשיטו במושבות שווה.

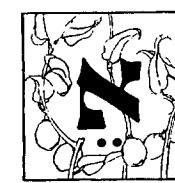
לרבות את הגברים / טרי ואחריהם העירוי, כי במשמעות סנהדרין (שבה נדונים נושאים אלה של מצוות בני נח לפטריזה) נאמר שאחת עיקר הין שנבי נוח מחייבים במצוות אלה אלו למרים מקומות אחר, ואילו הלימוד כאן לא בא להורות על חיזוב בני נוח להונען מעבדה והה, ברכת ה' וגורי רהרוי. אלא לחשוף כמה פריטים במצוות אלה שאים נובעים מתרן ספר בראשית אלא נלמודים מן המצוות המיוחדות לבני ישראל.

א ו ר ח

ה ה ל ב

משעה בראשית ומעשה מרכבה / משעה בראשית מלחדים לאדם אחד ומודיעים לו כל שכוב לרעת גנין זו. ומעשה מרכבה אין מלחדים כלל, אלא אם היה חכם מבון מדרעמו מוסרים לו ראי שפיקם. שעננים אלה אין דעתו של כל אדם מספיקה כדי להשיגם על בוריהם. (ומכ"ם, ספר החמד, הלכות יסודי התורה, פ"ד ה' י-א) עבדה זרה וברכת השם בגין נח / בן נוח שעבד עבודת זרה בדורך שרגילים לעובדה — חייב עליה מיתה. וכל עבודה זרה שבת דין של שראאל מתייחס עליה בס בן נוח נהרג עליה. אמנם אף בשאר בדורות רה, שאיוו נהרג עליה, מכבל מוקם אסורה. בן נוח שקידל את השם, בגין המשיח ובן בכינוי הכל לשון (שם, ספר שופטים, הלכות מלכים, פ"ט הלכות ב. ב) איסור עירות לבני נח / שיש עיריות אסורות לבני נח: האם, ואשת האב, ואשת איש, ואחותו מאמו, והזכר והבנה. (שם שם היה)

**א משלנה** אין דורשין בעיריות בשלשה שהחכם הדורש בדיני עירות החמורים לא יעשה זאת בפני עצמו, אלא בפני פחוות משלשה חלמידים. ולא דורשים במעשה בראשית ובסודות הבריאה בשנים, ולא דורשים במעשה העולם ביחיד, אלא אם כן היה משלנה של דברים. ובאותו נושא: כל המסתכל בארבעה דברים רתוי (ראו) לו כאילן לא בא לעולם; כל המתבונן מה מה הוא למלחה מן הרקיע, מה למטה מן הארץ. מה לפנים מה היה קודס שנברא העולם, ומה לאחר מה היה אחר שכילה העולם. וכל שלא חס על כבוד קונו ושאל וועס בדברים שאין רשותם לעסוק בהם רתוי (ראו) לו שלא בא לעולם.



ין «דורשין בעיריות בשלשה, ולא בעיריות בראשית בשניים, ולא במרקבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבחן מדעתו. כל הפסיק בארבעה דברים רתוי לו פאלילו לא בא לעולם: מה למעללה, מה למטה, מה לפנים, ומה לאחור. וכל שלא חס על כבוד קונו — רתוי לו שלא בא במרקבה ליחיד, אלא אם כן היה חכם ומבחן מדעתו.

**ב גמרא** אמרת בראשא "ולא במרקבה ביחיד" נהדר אמרת: אלא אם כן היה חכם ומבחן אמרת גמרא: אין דורשין בעיריות מדעתו! — וכי קא אמר: אין דורשין בעיריות בשלשה, ולא בעיריות בראשית לשנים. ולא במרקבה ליחיד, אלא אם כן היה חכם ומבחן מדעתו.

**ג** "אין דורשין בעיריות בשלשה", מיי טעם? אלימא מושום דכתיב "איש איש אל כל שר בשרו" "איש איש" — תרי, "שר בשרו" — חד, ואמר רחמנא "לא תקרבו לגלות ערוה", — אלא מעטה, דכתיב "איש איש כי יקלל אלך", "איש איש אשר יתן מזרעו למלאך", וכי נמי? אלא, הנזו מיבעי ליה לרבות את הנכרים, שמוזהרין על ברכת השם ועל עכודה זרה CISRAEL, — האי נמי מיבעי ליה לרבות את הנכרים, שמוזהרין על עיריות CISRAEL!

**מסורת הש"ס**  
א. תוספთא חגינה פ"ב א.  
(במהרבה).  
ב. שם פ"ב ג.  
ג. (הבטון) מגילה כה, א. תמיין  
כל, א. ור' בר פ"א. פסיר  
א. ד. קדושין מ. א.  
ה. סנהדרין נ, א. (עיפוי).  
ויקרא כד, ט. ור' ירושלמי  
טו ר' פ"ז ה'א.  
ו. תומייך וירקאה י. ג.

### גדשות

חכם ומבחן בכתבי ועד: חכם מבין. רתוי לו בכתבי ובמקורות גם: רתוי לו בכתיה (בתחילה) יולא במרקבה ביחיד" משמע שאין דורשים כל במעשה מרכבה אפליו ביחידות, וההדר אמרת נזהרת ואמרת לא אם כן היה חכם ומבחן מדעתו, ממש שירחיד בכל חכם ומבחן מדעתו, ממש שירחיד כל אמרת בירושלמי ועד: למعلن... למפטו. ההדר קאמר נך אמרת כן יש להבין אין דורשין בעיריות שלשה חלמידים ולא מלמדים במעשה בראשית לשנים, והדר אמרת בכתימי חסר משפט זה. מעתה דכתיב בכתימי: מעתה. אלא הנהו בכתימי: אלא הנהו. איש איש ווש בכתימי: אלא הנהו. איש כי יקלל אלקינו. הא נמי בכתימי: איש איש אל כל שאר בשרו נמי.

אין דורשין / את הקשר בין מונה זו והמסכת בכללה היה השסביר כי לאחר שפרק הרואה דורר על המוצה להראות ולהראות את פני ה' הדה צרך להסביר עד כמה דברים אלה מסויכים ועומקים וכי אין להבין אותם ומצד שני — עד כמה יש להיווד בהסבירם לרבים (וכר להציגו). מעשה בראשית ומעשה מרכבה / הרכבים (והחולכים בישותם) פירוש ימי מעשה בראשית והוא חכמת הדת כלולה. ומעשה מרכבה הוא החכמה של הרבנים שמלעב. וכבר העירו רבים כי רטש הדברים גמורה אינם מבינים הדיבר לוי סביה. ור' ברוס' בציון והרביעי שבספריהם כי מעשה בראשית ומעשה מרכבה הם העיטוק והעוזן על ידי שמות קדושים בסודות הכריאה וההנוגה האלקיות. ובדרך כלל משלבם בשימוש סודות ההוורה. ובדרך כלל משלבם דרכם שמעל לגרור והעכע בשימוש סודות ההוורה. אלא לעשית דרכם שמעל לגרור והעכע בשימוש סודות ההוורה. ובשם הארי כי מעשה בראשית הוא עין סודות הבריאה ("ויהו ותיקן") ומעשה מרכבה הוא העין והירעה בפרט סודות המגמה העולם.

במעשה בראשית הכרבר מסביר את הכרבר כרך שהוא מוסבר בעניין דיני תורה. שהחחש הוא שאמך הרבה מלמד לנו לומדים שיאו ויתנו בינהם בדברים רשמא יגיעה תוך כדי עיון למפקנות ללחוי נכונות. מה לפעלה וכו' / ר' בתשי' ז' יהל' שחותבים כי אפשר להסביר את הרבנים הן בבחינת מקום — כל מה שנמצא מוחץ לגבולות העולם, וזה בכוונות מון ורגונה. והירקאי מסביר בשם רדא כי העיון בדברים ששם לגבולן מעבר לגבולות העולם שלנו הוא ככלוי אפשר, מושם שעולם המושגים שלנו מוגבל לדברים שיש לנו כבם השה שירה או עיפוי. ואין אנו יכולים לטעוק בדברים שם מוחץ לתחים הפיזיים שלנו. יש שהסביר כי "למעללה" עניין המהות האלוהית, ולמטה' היא עין ההשגה, שעניהם הם (כפי שסבירו הרמב"ם בספר המרע) נשאים השיכים להמהות וליריעת האלוהיות הנבדלת. ואין יכולת באמון להשגים (פודס רמוניים).

## מסורת הש"ס

מאות כב. ב. ר. ייקוט תורה תחכ' כל העני. ט. ירושמי הגיע פ"ב ה"א (בשינויים).

## గראות

בשלשה בכתיי' ועוד: לשולשת ובכ"ל. מאודינה בכתיי': צאל' אדניה. מאודינה קאמו רביהו לא ידע מי לא כתיי': ולא צאל' אדניה למרוא. שיש צירה בכתיי':athi לאיחודו. יכול לא ישאל אדם בכתיי': כי אם היום אשר ברוא יכול שלא ישאל.

אלא יש לדוחות מה שאמרנו קודם ונאמר שיש רמז לאיסור דרשה בפני שלשה מדכתייב נמה שכתובן בעריה "ושמרת את משמרתי" (שם ייח, ל) ונפרש: יישמרת" הרי אכן תרי נשים, "משמרתו" — חדר (אוחז), ואמר רחמנא נאמה הדרה בסוףו של פסוק זה "לבתית עשות מחוקות התועבה" (שם) ומכאן נלמד שאין

בשתי עיריות — טען מפורט, כגון צמו מלוקטו, וכיום פמי וקס ממומו לינפק נמקמת נסדרין (עה, ה) מדרכלה. שkil וטרוי — מטה לו ווונון גכללה עס רגנו. מצלי אודינה — מעטה לו ווונון גכלין ווון זומען למת דנגי סרגן, מכל סגן קלפה קלפי ווינו פק ملي ולען זומען מלי דמלר לנין, ווומו ליטר לייטר לייטר גערו על די צלום צמען מפי פרכן צדליך צו ליטו. — דאמר מר גול ווועוות כו'

גממיןן נמליטל לממקמת מקום (כג). בפנינו — צטאול רומה לפאיו צילול לגוזן, מאן הנני מיל — דלען זיטס צוולין גמעען געלט. יכל ישאל אדם — מה סיס קודס סגדלע שעולם. יכול לא ידרש ולא ישאל בששת ימי בראשית — דעם גען נליית לads סול ליקין רצומל, ווועל געליג צנט נכלו. תלמוד לומד ליטר ליטר ראשוניים — מיטס לילען.

## תוספות

יכול ישאל מה לעלה מה למטה — משמע הא דלפניהם ואחרו הו מה שיש אחריו היכפה מורה ומערב, והוא הדין צפון ודורם. ואילו לקמו (טו, א) בפירוש משמע מה שהיה קודם שנברא העלם ומה שהיה לאחר כן. דקאמר: בשלמא מה לעלה מה למטה ומה לאחרו — שפיר, אלא לפנים אמרו: דהוה והיה לא יוחנן וורי אלעור אמרו: דהוה והיה לא יוחנן וורי אלעור אמרו: משל מלך שנבנה פלטורין על גבי אשפה כו. והכי תניא בתוספתא (פרק שני): מה שהיה ומה שעתיד להיות: ויש לממר: ואיכא לממר הци, ואיכא לממר הци.

## ד

וילא במעשה בראשית בשנים" מנא הגי מילוי? דתנו רבנן: "כפי שאל נא לילמים ראשנים" — יחד שואל, ואין שניים שואلين. יכול ישאל אדם קודם שנברא העולם — פלמוד לומר "למן הום אשר ברא אלהים אדם על הארץ". יכול לא ישאל אדם מששת ימי בראשית — פלמוד לומר "לילמים ראשנים אשר היו לפניך". יכול ישאל אדם מה למטה ומה לאחור — פלמוד לומר "ולמקרה השמים ועד קצה השמים" — מ"למקרה השמים ועד קצה השמים" אתה שואל, ואין אתה שואל מה למטה מה לפנים מה לאחור.

עריות. עריות — בין כהן בפנוי בין שלא בפנוי נפש יצירה נרובה יציה. צח. שלא בפנוי — לא לפיש יצירה (אין יצרו מרובה) ולן אין חורשין כל כך.

**ד** שנינו במשנה "ולא במעשה בראשית בשנים". ושואלים: מנא הנני מיili (מנני הדבר הלא? ומסבירים, דתנו רבנן (ששנו חכמים): נאמה, "כפי שאל נא לילמים ראשנים אשר היו לפניך" (דברים ד, לב) וכין שנאמר הדבר בלשון יחיד למלרנו: יחד שואל ואין שנים שואלן, ומכאן שהרב מלמד לתלמיד אחד בלבד. יכול ישאל אדם על מה שהיה קודם שנברא העולם — תלמוד לומר מה שנאמר בהמשך "למן הום אשר ברא אלהים אדם על הארץ" (שם) ולא קודם לנו. יכול לא ישאל אדם על מה שהיה מששת ימי בראשית — תלמוד לומר "שאל נא לילמים ראשנים אשר היו לפניך" (שם) כלומר גם לילמים שהיה לפני היות האדם. יכול ישאל אדם מה למטה ומה לעלה מה לפנים ומה לאחור מן העולם — תלמוד לומר "ולמקרה השמים ועד קצה השמים" בתוך החומר של העולם — אתה שואל מה לעלה מה לעלה מה לאחור. ואין אתה שואל מה לאחור.

## ערוביים

סתורי עיריות / רשי מסביר כי סתורי עיריות הם אוטם דינים באיסורי עיריות שאים מפורשים בתורה ולמורים רק בדרכם רמי וורשה. ובכר הקשה עליו והריד. שכabhängig אין טעם להימנע מלין בירושות אלה שאינן באות אל להחמיר. והריה מפרש כי הכוונה היא לפוטרי דינים באיסורי עיריות לבני ההגוזות המזרקיות של האיסורים ושל המקרים שבהם אין חיבור מיתה על עברה מסיבות. וזהו בנואה דעתו של הר"ד המסכיר כי סתורי עיריות הם אוטם פרטני דינים שיש בהם צר קלא עיריות. ושואן לדון בהם ברוים. ווואה באחוורוניס שואן לצרכ' חילוק דעות אלה עם שיטת היירושלמי באה, אלא שאין דבר היירושלמי בורוים. ובכר נחלקו פם וקה"ע ואחרים בפרישתם, בגין דבר הכוונה יי' הכוונה הוא לטורות הדרה שיש בדרי עיריות, במנע טעם לאיסורים אלה. ובהסביר מדוע היה במקצתן מותרות בדרות ראשונים. וכךין זה מפרש המהרש"א).

## איך ההלב

דרשה בסתורי עיריות / אין דורשים בסתורי עיריות לשולשה שמא ישאו שנים זה עם זה בהלכה ולא יקשו לדרבי רכם ויבאו לטעות ולהתיר האיסור. שם, ספר קרשנה, הלכות איסורי ביאה, פ"ב ה"ו



## מסורת הש"ס

ח. ילקוט נ"ז מתකלה.  
ש. שם תתקלה.  
ו. שם תקס.

יא. ירושמי תגונה פ"ב הילא.  
יב. ב"ר פ"א. וקר פ"לע.  
ימוד שモואל ה. ילקוט נ"ד  
תק. יט. ותמי ל. א.  
יב. גס. במקילתא שמות יט. א.  
יג. ביר פ"יד. ילקוט תורה ג.  
יז. ביר פ"א (בקיצור). ילקוט  
שם.  
טו. ר' פחסים כב. קדרונית,  
א. בק מא. ב. בכורות. ב.  
ירושלמי ברות פיט היה.  
ש. סותה פ"ה היה.

## గרסות

שנוראו... לאו נתלו בכתיי,  
שבראו הקב"ה... ולא תלאו.  
בדק בכתים: בדק.  
אמר ר' רב יהודה... בשעה  
בתמי: אמר ר' רב יהודה...  
בשעה.  
את העולם בכתיי וуд: את  
עלינו.  
אמר ריש לקיש: ואמר ריש  
לקיש ווש: איכא אדיין אמר  
ריש לקיש.  
היס בכתוי ווד: היס הגדול.  
קשה קראי בכתוי קראי.  
מלך מוקם לש קראי.  
מלמד שהביאן הקב"ה בתמי  
וועוד: א. ישאיה הקב"ה אש ומיט.  
מוחט רקייע בתמי: מוחט שמיט.  
שמיט שמו של בכתיי: שמיט.  
וועוד הארץ שמי.  
את הארץ שמי ממש.  
כתמי: שמי ממש.  
ארץ הארץ בתמי: ארץ.

## החרים

פקיעות של שני  
פלי שמים את חווית השמי  
בתוך הנוי הים חוו כוכבים  
בקיעות וירעדו כאשר קicut  
כו נופלת החוט נמשח והולך  
עד כלות הפיקעת. כיו שחוותי  
השתווי ברוך הלידים יותר  
מחווית הערב. הרי פרעת כו  
ויתרת ביתר קלות.

שנורן אמר "אני אל שדי" (בראשית ז).  
אני הוא שמרתי לעולם די, שלא יכל  
ויגיד. וכען זה אמר ריש לקיש:  
בשעה שנורן הקדוש ברוך הוא את  
הקדוש ברוך הוא, ויבשו, שנורן  
"גוער בם ונבששו וכל הנקרות החריב".

שנורן אמר "אור צדיקים ישמה" (משל ז, ט). ומעירום. בתנאי נזכרתי תנאים  
שהלכו כנושא זה, ושנינו: אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון Adams  
צופה ומabit בו מסוף העולם ועד סוף, דברי ר' יעקב. וחכמים אמרים: אור  
זה הן הן מאורות שנבראו ביום ראשון, ולא נתלו במקומם הקבוע ברוך עד  
יום רביעי.

**ב** אמר رب צוואר בר טוביא  
אמר רב: בעשרה דברים נברא  
העולם: בחכמה, ובתבונת,  
ובכח, ובכורה, ובגבורה,  
ובמשפט, בחסד, ובرحمות.  
ולדבר, בחכמה ובתבונת נברא –

דכתיב (שנורן) "ה בחכמה יסד ארץ  
כונן שמי בתבונת" (משל ג, יט).  
בדעת – דכתיב "ברעתו תהומות  
בקעו" (שם ג, כ). בכח וגבורת –  
דכתיב "מבחן הרם בכחו נזר  
בכבודה" (תהלים סה, ז). בגURA –  
דכתיב "עומדי שמי יופפו ותמהו  
מעתרתו" (אјוב כו, א). בצדק ומשפט –  
דכתיב "צדק יrecht ומשפט מכון כסאך"  
(תהלים פט, ט). בחסד וرحمות –  
דכתיב "צדק רחמי ה' וחדריך כי  
מעולם המה" (שם כה, ז). ועוד. אמר  
רב יהודה אמר רב באותם נשאים:  
בשעה שנורן הקדוש ברוך הוא את  
העולם היה מרחיב והולך בשעת  
פקיעות של שתי, עד שגער בו הקדוש ברוך הוא – בכיים ומשפט מכון כסאך", בחסד  
וرحمות – דכתיב "זכר נאזר בגבורה", בגURA – דכתיב "עמדו שמי ירופפו  
ויתמכו מגערתו", באזק ומשפט – דכתיב "צדק יمشפט מכוון כסאך", בחסד  
וرحمות – דכתיב "זכר רחמי ה' נתקדש כי מעולם המה". ואמיר רב יהודה  
פקיעיות של שתי, עד שגער בו הקדוש ברוך הוא את העולם מרחיב והולך כשתי  
שמיים ירופפו ויתמכו מגערתו". והיינו דאמר ריש לקיש: מי דכתיב "אני אל  
היא את הים הים מרחיב והולך, עד שגער בו הקדוש ברוך הוא ויבשוו, שנורן אמר  
"גוער בם ונבששו וכל הנקרות החריב".

**ג** פנו רבנן: «בֵית שְׁמַי אָמַרְים: שְׁמִים נְבָרוּ תְּחִלָּה וְאַחֲרֵךְ נְבָרָת  
הָאָרֶץ. שנורן בראשית ברא אליהם את השמיים ואת הארץ». ובית הילל  
אומרים: ארץ נבראת תhalbת ואחר כך נבראות שמיים. שנורן ביום עשות ה' אליהם  
ארץ ושמים". אמר להם בית הילל לביית שמאי: לדבריכם. אדם בונה עליה  
ואחר כך בונה בית?: שנורן בשים מעולותיו ונagedתו על הארץ יסדה».

אמר להם בית שמאי לבית הילל: לדבריכם אדם עוזה שנפרף ואחר כך עוזה  
בasa? שנורן באה באת נבראו. באה אליהם כבמי השמיים את הארץ. ובית הילל  
אומרים: זה וזה באה באת נבראו. שנורן אמר "אך יди ישדה הארץ וימני טפחה שמיים  
קרו אנני אליהם יעמדו יתחדו". ואיך – דלא משתחפי מהדרדי. קשו קראי אהדרדי! – אמר ריש לקיש – ברא שמיים ואחר כך ברא  
הארץ. וכשנטה – נטה הארץ ואחר כך נטה שמיים. מי שמיים? אמר רבי יוסי  
בר חנינא: «שם מים. במתניתא פנא: אש ומים. מלמד שהביאן הקדוש ברוך  
הוא וטרפז זה בנה, ועשה מהן רקייע.

**ד** שאל רבי ישמעאל את רבי עקיבא בשקי מהלכין בדורך. אמר ליה: אתה  
שיםשת את נהום איש גם זו עשרים וששים שניה. שקייה דורש כל אותן  
שבתודה, "את השמיים ואת הארץ". מה היה דורש בהן? – אמר ליה: אילו  
נאמר שמיים הארץ הייתה אתיי אמר: שמיים – שמו של הקדוש ברוך הוא, עכשו  
שנורן אמר "את השמיים ואת הארץ". שמיים – שמיים ממש, הארץ ממש,

וחכמים אמרים: זה וזה כאהת נבראו. שנורן אמר "אך יди ישדה הארץ וימני טפחה יעדמו יתדו" (שם מה, ג) מziałם אני אליהם יעדמו יתדו  
ושוואים: ואיך (זהה אחריהם) בית שמי וברוחם. לodium מאיז פירוש? יתדו? והשיבים: דלא משחלני מהדרדי (שאינם פירושים) יתדו? ומה מהאו  
את זמן בריחתם. אלא את האופן שבו הם עמודרים. ונשיבות: מכל מקום קשו קראי אהדרדי (שאינם פירושים) יתדו? מה מהאו  
בשנורן ברא שמיים ואחר כך ברא הארץ וזה סדר בראיה ראשונה. וכשנטה (פ"ר, קבעם במקומם) נטה הארץ ואחר כך מסכירים.  
מאי מה פירוש מה מקורה המלה שמיים? אמר ר' יוסי בר חנינא: שמיים. במתניתא פנא: אש ומים. מלמד שהביאן הקדוש  
ברוך הוא וטרפז (עיבובן) זה בונה, ועשה מהן רקייע.

**ה** מוסף. שאל ר' ישמעאל את ר' עקיבא כשהיה מhalbין בדורך, אמר ליה: אתה  
דורש כל אותן איש גם זו עשרים וששים שנה, שהיה נהום איש גם זו  
לייה (ז): כך היה צריך לדורש: אילו נאמר ברא אלהים שמיים וארכין? היה אוי אמר  
עלשוו שנורן אמר "את השמיים ואת הארץ" משמע שאלה הנבראים. וזה הדבר  
בדורש כל מילך את בקראה הירה דורש שהיא בא לרכות ולהוציא דבר מה. "את השמיים ואת הארץ" (בראשית א, א) מה היה דוריש בהן? אמר  
לייה (ז): כך היה צריך לדורש: אילו נאמר ברא אלהים שמיים וארכין? היה אוי אמר  
של הקדוש ברוך הוא, וכן הארץ. שאף אלה שמויהם הם. במתניתא פנא: שמיים ממש.  
ומתי פירוש מה מקורה המלה שמיים? אמר ר' יוסי בר חנינא: שמיים. במתניתא פנא: אש ומים. מלמד שהביאן הקדוש

ברוך הוא וטרפז (עיבובן) זה בונה, ועשה מהן רקייע.

דורש כל מילך את בקראה הירה דורש שהיא בא לרכות ולהוציא דבר מה. "את השמיים ואת הארץ" (בראשית א, א) מה היה דוריש בהן? אמר  
לייה (ז): כך היה צריך לדורש: אילו נאמר ברא אלהים שמיים וארכין? היה אוי אמר  
של הקדוש ברוך הוא, וכן הארץ. שאף אלה שמויהם הם. במתניתא פנא: שמיים ממש.  
ומתי פירוש מה מקורה המלה שמיים? אמר ר' יוסי בר חנינא: שמיים. במתניתא פנא: אש ומים. מלמד שהביאן הקדוש

חכמה – ידע מה למד. התבונה – טול מניין דבר מפלול חכם. דעת – טוב. כה – טול עם לוועג. גבורה – גוֹלָה גערה –  
ויפא, קלחין ל�מן זונע גערת זונע מעלה. פקיעות = \*למייס"ל גלער. שנורן – לגלער, וככל  
ה滂ונה בשמיים מעלה. עליים מיקלו. שרפרף – לרגלי, וככל  
— לטט. על זילך הכל עזוי מחלק, ולפי גונא הכל טול ממקון האפלפֿר. שנורן אמר "אור צדיקים ישמה". בחתנא: אור שברא  
אך יידי ישדה הארץ וגערת – מקיפה הקדוש ברוך הוא ביום ראשון אדם צופה ומביט  
לכלו יופיע, לכמיג, עמלעו יתדו כפיגלען עטטן פקיעות, כמו צלמראין מעלה. בו מסוף העולם ועד סוף, דברי יעקב.  
ונחכמים אמרים: הן הן מאורות שנבראו ביום ראשון עליין.

**ר** ראשון ולא נתלו עד يوم רביעי.

**ב** אמר רב צוואר בר טוביא אמר רב: בעשרה דברים נברא הארץ  
בחכמה, ובתבונת, ובכח, ובגבורה, ובגבורה, בצדקה, ובמשפט, בחסד,  
וברחמים. בחכמה ובתבונת – דכתיב "ברעתו תהומות נבקעו". בכבת גבורה ומכב  
תבונת של שתי – דכתיב "בבדעתו רוחם רחמי יסיד הארץ כונן שמם  
בצדקה". בבדעת – דכתיב "בבדעתו תהומות נבקעו", בכבת גבורה – דכתיב  
"עמדו שמיים ירופפו ויתמכו מגערתו". בצדקה – דכתיב "צדקה יمشפט מכוון כסאך", בחסד  
וرحمות – דכתיב "זכר נאזר בגבורה", בגURA – דכתיב "צדקה יمشפט מכוון כסאך", בחסד  
וرحمות – דכתיב "זכר רחמי ה' נתקדש כי מעולם המה". ואמיר רב יהודה  
פקיעיות של שתי, עד שגער בו הקדוש ברוך הוא את העולם מרחיב והולך כשתי  
שמיים ירופפו ויתמכו מגערתו". והיינו דאמר ריש לקיש: מי דכתיב "אני אל  
היא את הים הים מרחיב והולך, עד שגער בו הקדוש ברוך הוא ויבשוו, שנורן אמר  
"גוער בם ונבששו וכל הנקרות החריב".

הריה הירה העולם צור להיות אין סופי בכל חלקין. אלא שיש כוח אחר המעכבות ומנגנים.  
ושיז לכך גם קשי פיני עם המחלוקת בענין שמיים וארכין.  
בגרסאות שחייה נטה פילוף הקב"ה הוא ששמה של מעין השאה עליה של נפיית הנסתורות. וזה  
בשורה נברא העולם / כתבו העשרה המפרשים כי בעשרה דברים אלה רומו דין שעשרה  
מאמרות הפירושים בדורותה. הדן עשר סדרות המקובלות להם (אנצ'ר הכרבר, מושרשי"א ועוד).  
היה מරחיב בשמיים והוא העולם, הוקע אתabolition של ההוה. וש-בק' הסבר לשילוב חסר  
וחכמים בבריאת העולם מהר, ובענין הייערה" מאיך (ו' במרהש"א ועוד). שכן מבחינת כוח



## מסורת הש"ס

ת. עי' ע. ב.  
ט. שם. וילקוט ניך תשמה.  
ו. (הדיומיו) שם כתוב בכתבי:  
כ"ב ה'יא. ההי. פ"ה. ח.  
רויר פ"ה. ליקוט ניך תורת.  
יא. עי' שם. ליקוט ניך תורת.  
יב. שמת קפט, ב. סותה מב. א.  
סנדוריין קג. א. ויתרhom  
תוריעט. שוחית הש. ליקוט  
ינ"ר תרג.  
יג. (הנינו) שבת ח. ב. ירושלמי  
ברכות פ"ה. הש. תשעתה  
תשעה. ו/or פסיר כ.  
יד. ליקוט ניך תורת.

## גדשות

טלילים רעים בכתי: טליים.  
וחדרה של סופמה ושרה בכתי:  
וחדרה טופה.  
שנאמר יפתח ה' – הטוב  
בכתבי ובמקורות וועד: שנאמר  
פתח ה' האוצר ווועת את כל  
עונו.  
אמר מר נבו רבעו של עולם לא  
בכתבי: שנאמר כי לא.  
בגוויך רע בכתבי במקרא:  
רע.  
זדיק אתה ה' לא יגור בכתבי:  
אמר לפניו רבעו של עולם זדיק  
אתה ה' אל יגור.  
בדקה בכתבי: ברכות.  
שעתיד בכתבי: שעתיו.  
שם עלייהם בעבות בכתבי  
וועד: שוכן עליהם.  
אתיא וביבה בכתבי וביבה:  
אמר ר' ואבוי אתיא וביבה.  
מי איכא חושאכ קמי שמיא  
בכתבי: איני.  
יגי במקרא: גלא.

## העולם

גהיל רתמיים



הורות הוא כנראה הצמחי  
הידוע בשם רותם המדריך  
(rooted in tradition). והוא שיח  
משפחתי הקטניות המכונע  
לנובה של מטר או שניאו. לנובה  
עלים ווקאים קטניים הנושרים  
בקץ, כאשר רק עפפו הירוקים  
משמעות לדול לצמח רהיטים  
לניבים ורתוויות ואדו, והוא  
מצוי בכל איזורי הארץ.  
הגולמים שעושים מושרשי  
הורות מצטיינות בטיבור  
ושומרות את חומר המשך ווועד  
רב.

על אותו תוכה אמר ריש לקיש: כל העוסק בתורה בלילה – הקדוש ברוך  
הוא מושך עליו חות של חסד בויים, שנאמר "יום צוה ה' חסדו", ומה  
טעם "יום צוה ה' חסדו" משום "בלילה שירה עמי", שירות התורה. ואיכא  
דאמרי (ויש אומרים) שאמר ריש לקיש: כל העוסק בתורה בעולם הזה, שהוא  
דומה ללילה, הקדוש ברוך הוא מושך  
עליו חות של חסד לעולם הבא,  
שהוא דומה ליום, שנאמר "יום  
צוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי".  
ובאותו עניין אמר ר' לוי: כל הפוסק  
מדרכי תורה ועובד רתמים –  
מאכליין אותו גחליל רתמים, שנאמר  
"הקרוטפים מלוח עלי שיח ושרש  
ותתמים לחםם" (איוב ל. ד). שאלו  
שמעפיקים ("קוטפים") דברי תורה שנטנו  
מן הלוחות ("מלוח") לשם שיחה סתם  
("עליל שיח") – נגענים באכילת גחלים  
הנעשים מ"רש רתמים". ומגנן דאיקרי  
ונמנין גנו שנגרא מאונן זה שםים –

שנאמר "השקייה מעונן קדרש מן  
השמים" (דברים כו. ט) מכון – שבו  
אוצרות שלג ואוצרות ברך, ועלית  
טלילים רעים, וועלית איגלים (טיפות).  
וחדרה של סופה ושרה, ומערה של  
קיטור. ודלותותהן של כל אלה הן אש,  
ומניין שיש לו אוצרות לדברים רעים?  
שנאמר יפתח ה' לך את אוצרו הטוב  
את השמים" (שם כח. יב) ומכאן שיש לו  
גם אוצר אחר, שאינו טוב. ושאלים: הני  
נאותם דברים שמנינו, ברקייען איתנהו?  
הני בארעא איתנהו? וכותיב: "הלו את ה' מן הארץ  
מצוים בארכן מצוים הטען" (שנאמר)  
"הלו את ה' מן הארץ תנינים וכל  
תהמות אש וברד שלג וקיטור רוח  
סורה עשו דבоро" (זהלים קמח. ז).  
משמעות של אללה מן הארץ הם: אמר רב  
יהודה אמר רב: דוד בקש עליהם  
רחמים שליא ישארו בשמי. וההורידן  
לא אל חפץ רשות אתה לא יגרך  
(במגרך) רע. י"צ דיקא אתה ה' – לא יגור במגרך  
רע. ומגנן דאיكري שםים – דכתיב "זאתה תשמע  
השםים מכון שבתקה". ערכות – שבו צדק, משפט  
צדקה, גנוי חיים וגנוי שלום וגנוי ברכה, ונשפטן  
של צדיקים, ורוחות ונשומות שעתיד להיבראות,  
ויטל שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות בו מתים.  
צדק ומשפט – דכתיב "וילבש צדקה בשניין". גנוי חיים  
צדקה – דכתיב "וילבש צדקה בשניין". גנוי שלום –  
דכתיב "כפי עמק מקור חיים". גנוי שלום –  
נשפטן של צדיקים – דכתיב "ישא ברכה מאת ה'",  
אליהך", רוחות ונשומות שעתיד להיבראות – דכתיב "כפי רוח מלפני יעתוף  
ונשומות אני עשית". ויטל שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות בו מתים –  
דכתיב "גשם נדבות פנוי אליהם נחלף ונלאה אתה כוננתה". שם אופנים  
ושרפדים וחיות הקדש, וכטא הפלוד, מלך אל חי רם ונשא שוכן  
עליהם בערכות, ומלאכי השרת, ומלאכי הפלוד כטבון – ומגנן דאיكري שםים  
– אתייא "רכיבה" – רכיבה: בתייב הכא "סלוי לרוכב בערכות ביתה שמוי", ומגנן דאיكري שםים  
רכיב שמיים בעוזך. וחשך וענן וערפל מקיפין אותו, שנאמר ישת חשך סתרו  
סביבתו סכתו חשת מים עבי שחיקים. ומאי איכא חושאכ קמי שמי?  
והכתיב: "הוא גלא עמיקתא ומסתרא ידע מה בחושא ונהורא עמה שערא"!  
– לא קשיא: הא

שעתידה ליצאת לעולם, יעטוף גוף, נמצאת לפני ה'. ויטל שעתיד רחמים נחלף ונלאה אתה  
כוננתה" (זהלים סח. ז). שם ברקיעים אופנים ושרפים וחוות הקדש, ומלאכי השרת, וכטא הפלוד, מלך אל חי רם ונשא  
שוכן עליהם בערכות, ומגנן דאיكري שםים (שם) ומגנן דאיكري שםים (ז) נוער שרכבות נקראו שם? אתייא (בא נלמר) הדבר בגזירה? רכיבה  
"רכיבה", כתיב הכא נאמר כאן "סלוי לרוכב בערכות ביתה שמוי". ומגנן דאיكري שםים  
"ישת החשך סתרו סביבתו חשת מים עבי שחיקים" (זהלים יח. יב) ושותים: מי איכא חושאכ קמי שמי?  
ונהורא נאמה "הוא גלא עמיקתא ומסתרא ידע מה בחושא ונהורא עמה שערא"  
הקדוש ברוך הוא מצו אור ולא חושך: ומשיכים: לא קשיא (אין זה קשא) הא (זה) שיש עמו רך או –

## אורח ההלב

ימחה לך את אוצרו הטוב / ומגנן למדים בדרך הדיק שוש אוצר שאינו אוצר טוב. ור'  
בגיטות קתוב אחר שבו מפורש כי יש במרום אוצר מוגן לפוענות.  
מקום אמרו כי כל העוסק בתורה בלילה חות של מסך עליון בום.  
(רמב"ם, ספר המדרע, הלכות תלמוד תורה, פ"ג הר"ג)



מסורת הח"ש"

ו. ליקוט נ"ח לתהft.

ט. שם תקפסה. ור' ירושלמי

ע"ז פ"ב ה"י. שהשר פ"א,  
ב (הוירוי).

י. שבת ג, ב. מנוחת מה, א.

יא. והבטיו שם ושם. ב' כ. א.

א. שהרורין י. ב. חולין  
ד. א.

## గרסות

הוי תיו במעשה בראשית  
בכתבי: גמורי מעשה בראשית.  
אמרו לי מעשה בראשית  
בכתמי: אגמון לי מעשה  
בראשית בראשית, אמרותה.טני דאגמון כתמי במקורות  
יעדו: סתר ואמרות.תניא בחו כתמי: תניא.  
כבשים לבושים כתמי: כבשים  
בקמורות ובכ"ח: כבשים  
לבושים אל תקיי כבשים אל  
כבושים.תניא בחו כתמי: תניא.  
וארוא בתרוא כתמי: וארא פ"ו  
החסל בתרא.dalio מתי זמינה כתמי:  
מקורות: דלא מטי זמינה  
dalio אוורה ואערודישס.  
אלמא הוא כתמי ומקבילות:אלמא הא כתמי.  
הכל חכמים כתמי וכב"ח: פול  
חכמים.

## אישים

תניא בן זיהה  
תניא בן זיהה בן גוריו (או  
גוריון) היה מן החכמים  
ההשווים דורו שאחריו שמא  
והל. עליותן של התניא בנו  
לחכמי הדור, והחלתו כמה  
המחלות השוכות. אחד  
המעלים החשובים של התניא —  
הספר הכתוב הראשון של  
התורה שבעל המונה ומפרט  
את הימים החגיגיים שקבעו  
לורא מאורות שנות עברו.  
מכוראו אזכור במקומות אחרים  
על התניא גם שלא יינו ספר  
יחוקאל. לורות העניות  
השונות שהיו כרכותו בו.

ווער אמר ר'امي: אין מוסרין דברי תורה לנכרי, שנאמר "לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בלידום" (תהלים קמו, כ). מספרים, אמר ליה ניח ר' יוחנן לר' אלעזר: תא אגמרך (בואה אלמן) במעשה המרכבה, אמר ליה ניח ר' אלעזר: לא קשיי ונדרין לא זקנתי ר' דרי ולימוד זה צרך שהוא אדם מושב בעדו מאר. כי חזק (מכות כג, ג). תניינא עד ויאמר אלין בן אדם — כנ"ל טניין נכאש ר' יוחנן על גולדן.

ויאמר ר'AMI: אין מוסרין דברי תורה לנכרי, שנאמר "לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בלידום". אמר ליה ר' יוחנן לר' אלעזר: תא אמרי זכאי גוראה שאין אני אויך לר' יוחנן ר' ברך זכאי הייתי לווד זאת מר' יוחנן רבך ואם כן במעשה המרכבה. אמר ליה: אי זכאי דפומבדיתא (זקנוי פומבדיתא) הוועד דפומבדיתא זקנוי במעשה בראשית. אמרו זכאי הויו שונין במעשה בראשית. אמרו זכאי להה זיח לר' יוסף: ליגמורן לון מאר שלימוד אותו איזונין מעשה המרכבה. אמר להו ונחט: אגמرون לי זכאי אמר ליה: זכאי גמירותא מר' יוחנן רבך. ר' בר' יוסף הוה גמירותא מיעשה הרכבה, סב' דפומבדיתא הוו פנוי במעשה הרכבה! אמר ליה: זכאי גמירותא מר' יוחנן רבך. אמר ליה: זכאי גמירותא מיעשה הרכבה! אמר ליה: זכאי גמירותא מר' יוחנן רבך. אמר ליה: זכאי גמירותא מיעשה הרכבה!

בראשית. אמר ליה: זכאי גמירותא מיעשה הרכבה! אמר ליה: זכאי גמירותא מיעשה הרכבה! אמר ליה: זכאי גמירותא מיעשה הרכבה! אמר ליה: זכאי גמירותא מיעשה הרכבה!

בתר דאגמון אמר ליה: זכאי גמירותא מיעשה הרכבה!

לשונך! (שיר השירים ד, א) — דברים

המתוקין מדבש וחלב תחת  
לשונך. כלומר, דברים אלה אין לומר  
לשונך. אמר ר' אבהו זכאי גמירותא  
לובישך!— דברים מהטוקין מדבש וחלב יהוי פתח  
לובישך. אמר ר' אבהו זכאי גמירותא  
לובישך!— דברים מהטוקין מדבש וחלב יהוי פתח  
עד זארא! אמר ר' אבהו זכאי גמירותא  
עד זארא!

ברתרא, ר' יצחק אומר: עד בחשמל!

עד זארא! — מגמرينן, مكانן ואילך — מסריןן ראשית  
פרקם. איבא דאמרי: עד זארא! — מסריןן ראשיתפרקם, مكانן ואילך, אם הויא חכם מבין מודעתו —  
אין, אי לא — לא.ומי דרשין בחשמל? וזה  
ההוא ינוקא דריש בחשמל וונפקא נורא ואכלהיה!שאני ינוקא דלאו מטי זמינה. אמר רב יהודה:  
ברם, זכיר אותו קאייש לטוב, ותננייה בן חזקיה  
שמו, אלמלא הוא נגנו ספר יחזקאל, שחיי דבריוסוטרין דברי תורה. מה עשה? העלו לו שלוש  
מאות גרבין שמון, וישב בעלייה ורקשו. פנו רבנן:מעשה בתינוק אחד שהיה קורא בבית רבו בספר  
יחזקאל, והיה מבין בחשמל, ויצאה אש מחשמל ושרפה. ובקשו לגנו ספר  
יחזקאל. אמר להם חקמים הן? מאילא קשיי — למ זקנוי, וכען לנו דוח. מעשה המרכבה ומעשה  
בראשית — נסימות קן. כבשו של עולט — סטלו סל עולט, כמו: ר' יוסט  
נכטה (מולין גג, ג), כדי נסיך דרמן לא מה נס (כלמות י, ח), ממי ילו  
נכטן (מכות כג, ג). תניינא עד ויאמר אלין בן אדם — כנ"ל טניין עד  
וילטן חלי נס עמוד על גולדן.הן זו מעשה המרכבה ומעשה  
כלן טימות — איכה עניטס, טעניט  
מקליהו סלנו סאן זיילר לעין המכטמל  
וגו' כמילה סקטט ומילא. סאן מדיגן —  
גלוות טכינה ומילא. מיתיבי —  
גיטין, ולג' גיטין:ומי שי מעשה  
סמלנה עד הכל. עד וכלל. עד החשמל  
מכטמל ולו הול' הו, וויל' וכלל זילרט.  
עד וארא מגמר גמרין — צומל, זילומל,  
טמי קמל: עד טיכון מעשה מיליכנא  
טמינו לדיש — עד וטלר לו עד  
ספלט, ומטע עד זיילטן עילין פטימי.  
גענו ספר יחזקאל — שיט נספוי  
דנليس נקנינות טקומין זכיי מלה.  
ר' חי שמן — לאדיל. והיה מבין  
בחשמל — לדוט מהו.

## תוספות

או מוסרין דברי תורה לנכרים —  
קשה להרב רבינו אלחנן: תעיפוק ליה  
דרכי העוסק בתורה חייב מיתה,  
כదامر בפרק "ארבע מיתות" (סנהדרין  
ט, א): נカリ העוסק בתורה — חייב  
מיתה, והמלמד עובר אל'פני עור לא  
תתן מכשולוי וכו' וכי תימא בשבוע מצות  
דייהו, דאיינו חייב מיתה, כדامر  
התלמוד הৎס — והוא מצוהicia  
למוסרים להם, ונפקא לו מהאי קרא  
"אשר יעשה אותם האדים וחיה בהם"  
ויקרא ייח כהן ולי לא נאמר אלא  
אדם, שאפיילו נカリ וועסק בתורה וכו'  
ויש לומר: דהaca מירוי אףיאו דיליכא  
דאיכא נカリ אחר שורצה לממד, דיליכא  
"לפני עור" כדאומין בעבודה זורה זו,  
ב: המשותט כוס יי לטיר — עובר  
אל'פני עור, והני מתיל — דקאי אtotri  
ערבר דנברה, שבלאו נתינו אי אפשר  
להביאו אליו. אבל אי לא כי —  
עובר אל'פני עור, הכא נמי, אפיילו  
במקומות שנカリ אחר רוצה לממד, דיליכא  
"לפני עור" — מכל מקום אסור מושם  
"מגיד דבריו לעיקב" וכו' (תהלים קמו).חישמל? — אמר רב יהודה:  
יחזקאל, והיה מבין בחשמל,  
יחזקאל. אמר להם חקמים הן?  
חישמל?

אחד, שודש בחשמל ונפקא נורא ואכלהיה זונאה אש ואכלהיה. משמע שיש סנה גודלה בדבר: ומשיכים: אני ינוקא, דלאו מטי זמינה שנונה החtinyok, הילד, שלא

הגיע עדין זמן לעסוק כהה. ولكن קרה לו מה שקרה. אמר רב יהודה: ברם (אכן) זכרו אותו האש לטוב, וחנניה בן חזקיה דר' יוחזקאל.

ומודע היו גוננים אותו — מפני שמצוותו שחיי דבורי תורה. מה עשה?

(פדי) שמן למאור ולמוץן, ושיש בעליה ודרשו לישבו עם דבריו תורה. הנה רבנן נשנו חנמיות: מעשה בתינוק אחד שהיה קורא בבית חזקאל והיה מבין

בחשמל, ויצאה אש מחשמל ושרפה. וביקשו לגנו ספר יוחזקאל מפני הסנהה שכו. אמר להם חנניה בן חזקיה: אם זה הוא במקורה חכם

— האם הכל חכמים הן שמוסגים להבן בספר יוחזקאל? ושאליהם: מי חשמל נמה עניינו של חמץ? אמר רב יהודה:

## ערן ר'ם

מסורת דברי תורה לגוי / חכמים שונים תהו על שעון זה אוינו נמציא כלל אף בדברי הפסוקים.  
והיה שכטב כי לאחר שחורגה התורה ליוונית שוב אין מקום לאיסור כלל בענין ו(שפ"א).  
ואחרים בתבו כי אין הכוונה לפסיטה עצם דברי תורה אלא לסורתו החותה דזקא (שרית)  
באר שבע, ור' במורהשא) והמאיר, בשטו בכל מקום. סברו כי אישור זה נאמר רק לגבי  
גויים שהם עובדי עבודה זה ודה מש. ולא אבלה שם מאמי היחודה.אמר לו אגמון לי זכוי / וכבר תחו על קר: שהרי יש כאן בין גזירות דעת, שהם למומו  
אוינו משום שסביר כי הוא חזרו ולמדו מעשה מרכבה. והעיריו כי מפורסם מכילה ובשאר  
מקומות שומרו לו לאורים "לגנוב" דברי תורה, ואין בכך גם. ועוד, שיש לומר שכין שלא היהראויים ללימוד מעשה מרכבה אסור היה לו למלוד (ר' ברצלו נישם רה"ו).  
הן זו מעשי מרכבה / רשי פירוש שהכוונה היא שאם כן כבר למדו את הדבר. ואילו הר' יוסט  
מפרש שאמר להם שנין זו מעשי מרכבה שאסור למד אותו לאחרים.  
ברם זכור וכו' / משפט זה, שאינו שירל לעני מעשה מרכבה, מוכא רק כהדרמה למשעה  
המשופר לאחר מרן. שצוו לנו את הספרם מפני שיש זו סדרות תורה (ע"ז).  
שהיו דבריו טוריים וכו' / רשי' כן מפרש קשיימות טוריות לעני טורי הקרבנות. ובמסכת  
שבת פירוש שהכוונה לעניין איסור נבלת. שמספר יוחזקאל גראה באילו הוא אמר רק בכחנים  
בלבד.



**מסורת הח"ס**  
... סוכה ה, ב ילקוט תורה  
ששה.  
ח. ילקוט נ"ז תתקה. שם  
תתסה.  
ט. ביר פיעת. איכיר פיג' (ישו) ובירוקות. נ"ז  
תתקה. שם תתסה. וכל העין.  
י. ילקוט נ"ז תתקה.

**נדשות**

הינו מני כרוב היינו פני אדם בכתיים: היינו חברם היינו אדם וש: אדם וכרוב ח' הוא. שנותמו בכתיי: נתמטו. שורה בהן בכתיי: בהן שירה. כתיב התעריף בכתיי: וכתיב התעם התעריף. דיאגלאי וחוזיא ליה בכתיי: דיאגלאי וחוזיא ליה. רביה בכתיי: מלכא. מהין נפק בכתיי: מהיא שיקומו להבראות בכתיי: שיקומו עצמן להבראות.

**לשון**

**פמליא**  
מקורה המלה הוא בלטינית *familia*, שמשמעותה – המשותפים וכל שאר האנשים הקשורים לאחותר משפחה. וכן גם פמליא של מעלה – כל משairy מרים.

ושואלים: מי מה פירושן כרוב? אמר רבי אחיה: כרובא [כתווך] שכן בכבול קורין לינוקא [גיטינו] רבי. אמר ליה נלחך ר' פפא לאבי: אלא מעטה לפiriוש זה, מה דעתך פני אחד הזכר ופני שני השמי פני אדם והשלישי פני אריה והרביעי פני נשר" (שם) הרוי לאורה ההינו פני כרוב ההינו?

כרוביא – פyi מיעק. ההינו פני כרוב ההינו פני אדם – מה כן פyi כרכוב מה כן פyi לדס? ול' למ' למ' קי? אף רכובי ואפי זוטרי – הכלמד פyi גודל ושלם פyi קען. כאן בזמן שבית המקדש קיים – ציימ' יעעה סיה מקדש קיס נמכנו. וכמי יתקול נכר הגע ומון טיפרג, וממענה פמליל כל מעלה. ובשתיים יעופף – וממן לך זיקלה וול' זס.

מיאי כרוב? אמר רבי אחיה: ברכוביא, שענן בבל קורין לינוקא רבי. אמר ליה ר' פפא לאבי: אלא מעטה, דכתיב "פni האחד פni הזכר ופni השמי" – פni אדם ופni שלישי פni אריה ופni רביעי פni נשר" – ה'ינו פni כרוב ההינו פni אדם! – אף רכובי ואפי כנפים לאחד בשתיים פניהם פני ובותים (ישעו) ו, כתוב אחד אומר "וארבעה פניהם" (יחזאל א, ז)? ומשיבים: לא קשייא (איינו קשח): כאן – בזמן שבית המקדש קיים הי שש כנפים, כאן – בזאת וארבע כנפים לאחת לחם" – לא קשייא: כנפים לאחד" וכתווב אחד אומר "וארבעה פניהם" – זוטרי. כתוב אחד אומר "שש כנפים יש לאחת וארבע כנפים לאחת לחם"! – לא קשייא:

רב: אוטן שאמר כתיב הכא

"ובשתים יעוף וקרוא זה אל זה ואמר" (ישעו) ו, ב-ג) וכתיב "התעריף עיניך בו ואיננו" (משלי כג, ה) שמעוף זה בטל ואני עוד. ורבנן אמרין זחכים אומרים: הכנפים שנתמעטו הם אוטן כנפים שמכסות בהן רגליהם, שנאמר "וְרוּגָלֵיכֶם רֹגֶל יִשְׁרָה" וαι לאו דאיימות – מנא הנה ידע? – דלמא דאייגלאי וחזיא ליה. דאי לא תימא ה' כי – "זודמות פניהם פni אדם" ה' כי נמי דאיימות? אלא – דאייגלאי וחזיא ליה, ה' כי נמי – דאייגלאי וחזיא ליה. – ה' כי קשפא! בשלמא אפיה – אורה ארעה לגלוי קמיה רביה, ברעה – לאו אורה ארעה לגלוי קמיה רביה.

ה כתוב אחד אומר "אלפי אלף ישמשוגה

ורבו רבנן קדמוהי יקומו" וכתווב אחד אומר "היש מספר לגודרו"! – לא קשייא: כאן – בזמן שבית המקדש קיים, כאן – בזמן שאין בית אורה ארעה לגלוי קמיה רביה ונני פני רבן ולן פני, דרך ארץ גלות פני לעני רבנן ולן תחנן שגולות פניהן לפוקם. אבל ברעה לאו אורה ארעה לגלוי קמיה רביה רביה ונני גוליהם.

ה כתוב אחד אומר יוסי בן דוסאי: "אלפי אלף ישמשוגה"

מספר גדור אחד, "זילגדוריו אין מספר". ורבבי ירמיה בר אבא אמר: "אלפי אלף ישמשוגה" – ננהר דינור נגיד ונפק מן קדמוהי אלף שגיאן קדמוהי יקומו". מהי נפיק – מזענן של חיות.

ולהיכן שפיך? – אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב: על ראש רשעים בגיהנום, שנאמר "הנה סערת ה' חמה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול". ורב אחא בר יעקב אמר: על אשר קומתו ולא עת נהר יוצק יסודם". פניא, אמר רבי שמעון החסיד: אלו תשע מאות ושבעים וארבע דורות

**תוספות**

כתוב אחד אומר שיש כנפים וכתווב אחד אומר ארבע כנפים – ואף על נבואה בחיות כתיב זה בשטרפים – מכל מקום מסתבר שהחיות בשש כנפים כמו השטרפים.

מייצתו של חיota – וויצוים ממע מלאים, ואמרי מצינו במדרש (איכה ג): "חדשים לבקרים" – שבORA מלאים בכל יום, ואמרי רשות, וטרידין להן. כדאמר בסמוך, מושם שיש אותן במלאכים הקבועים שמתתנים זה להו לומר שירה, ואלו החדשains יודיע הדת מההרין לשורר, ונתהייבו כליה. והינו אשר תקנו ויסדו נשוי נססת הגדולה ביצור: ונותני רשות זה להו קדושה כולם כאחד עניין ואמורים גם לעלה "ויצר מושטים ואשר מושתפי כולם עומדים ברום עולם" ככלומר, בכל יום בורא חדש וונדרדי. אבל מושתפי קבועים ועמדו לעד.

מעלה. פניא, רבי אומר משום אבא יוסי בן דוסאי: "אלפי אלף ישמשוגה" – מספר גדור אחד, "זילגדוריו אין מספר". ורבבי ירמיה בר אבא אמר: "אלפי אלף ישמשוגה" – ננהר דינור נגיד ונפק מן קדמוהי אלף ולהיכן שפיך? – אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב: על ראש רשעים בגיהנום, שנאמר "הנה סערת ה' חמה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול". ורב אחא בר יעקב אמר: על אשר קומתו ולא עת נהר יוצק שקיומתו להיבאות

המקדש קיים בכיכול שנתמעטה פמליא של מעלה. תניא שנואה בבריתא: רבי אומר משום אבא יוסי בן דוסאי: "אלפי אלף ישמשוגה" הוא מספר המלאכים בגדור אחד, אבל זילגדוריו – אין מספר". ור' ירמיה בר אבא אמר: אין משמעו שבתורה מעיקра, משום שאין סתירה מושרים את הקדוש ברוך הוא, אלא לנהר דינור הם ממשמים. שנאמר "נהר דינור נגיד ונפק מן קדמוהי אלף אלף ישמשוגה" נהר של אש נובע וצוא מלפוני, אלף אלף ישמשוגה ורבוא רבבות לפניו יעדח (דניאל ז, י) ואילו לגודרי מושתפי אין כל מספר. ושאלות: מהי נפיק נמהican יוצק הנהר זה? מזענן של חיות. ולהיכן שפיך ניהican הוא נשפיך? אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב: על ראש רשעים בגיהנום, שנאמר "הנה סערת ה' חמה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול" (ירמיה כג, יט) ורב אחא בר יעקב אמר: הנהר זורם על אשר קומתו על אותו דורות השלא נבראו שנאמר "אשר קומתו על ראש רשות" (איוב כב, ט) וכן הרמז שנהר דינור נשפיך עליהם. תניא, אמר ר' שמעון החסיד בפירוש פסוק זה: אלו "אשר קומתו" הם תשע מאות ושבעים וארבע דורות

שקיים (שהיו צריכים) להיבאות

מיועthan של חיota / כלומר, שנהר דינור הוא בעין השפעה נמוכה ומוצומצת מכוחן של חיota הרוי עיריות אף החיות לשש כנפים דרבוי ישעה הם בשטרפים ורבוי מוקם בחיות, מכל מקום את הכתוב יוצאים שבבים אלה ומהן יוצא אחר קר (כאמור שם פסוק ז) נהר דינור (מהרש"א).

שש כנפים וארבע בנים / ואף דבריו ישעה הם בשטרפים דרבוי יוחאל בחיות, מכל מקום הרוי עיריות אף החיות לשש כנפים כמו דרבוי ישעה, ולכן מוקם להשווות את הדברים (רמות שמואל).

קדום שנברא העולם — נגזר עלייה נאכלות נאות קודס ממן מורה, ל'קדים  
מן סמל מר"ך נטה נטה ל"ט דוכ' (מאליט קה) לרמי קימה מורה לנוין נטוף  
לטף דוכ' וכתוצאה טלה טלאו מתקיים נטלה טלה — עמל וועלן, ומינה נטוף  
עטליים ופפה דוויום מולדס פילדון עד מסה רניינ. רבה אמונתך — לא  
מהלך עליון. ברסיה — מקמעם מכל מה. רוסון רמיין — סי' למלה  
וטעלן, נטקו ייט עליון. שכינה חול' — לאוטיך מלה טז. כל' מדברותיך  
— מל' מדיניך, עד טמגע נטן גומי. קיל' וול'ום, טאן גלו'ום עמווקט. קיל' וול'  
ישעה את ישראלי — ולוממי: מגניל טנו. יהב' עליון טמה עטל' פועליום. יהב' עליון  
טנו. שיש מאות סדרי משה משנה = ימלו. שיש מאות סדרי משה משנה  
תלמוד — סי' מימין. לחם אלו עליון — סי' מימין על סורטן  
כמיכם למס.

## תוספות

טרודן ואיכא למאנ דאמור ושתלן. פירש  
רש'': לפי לשון רושן נתן נשמוון  
בגיהם, ולא נבראו. ותימה הווא: וכי  
עבד דינא בא לא דיא, כי מה פשו להיוות  
בגיהם; ווראה להפרש: טרודן — שלא  
נבראו ביחיד, כי אם מעט לכל דור דור,  
כדי שלא יהירבו העולם. ושני הלשונות  
בירושלמי שווה, אך הלשון משונה ולכך  
לא חש למטעני "aicida דאמרי לה בהאי  
ליישאי", כיון שאינו משנה לה רק חדא  
תיבה.

ופligearo שמואל בר נחמיין — שהו  
אמר שמלאכים נראים בדבר  
המקום, ולא מהר דיינר.

**A** אמר ברסון רמיינו זעתייק יומין  
יתיב! — לא קשיא: אחד לו ואחד לדוד. דברי רבינו:  
עקיבא אמר לו רבוי יוסי הגלילי: עקיבא! ערד מתי אתה עוזה שכינה חול'! אלא:  
אחד לדין ואחד לאדרה. קיבלה מיניה או לא קיבלה מיגיה? — פא שמע: אחד לדין  
ואחד לאדרה, דברי רבוי עקיבא. אמר לו רבוי אלעזר בן עוריה: עקיבא! מה לך אצל  
הגדה? ככל מדברותיך אצל נגעים ואהלוות. אלא: אחד לכטאו ואחד לשרפֿרַף, כסא  
ליישב עלייו, שרפֿרַף — להדרום רגלוו. שנאמר "השימים כסאי וקארץ הדם רגלי".  
**B** כי אמתא רב דימי אמר: שמונה עשרה קילות קילו רישעה את ישראל, ולא  
נתקרקה דעתה עד שאמר להם הפקרא הוה ירחהבי הנער בזון והנקלה בנכבר. שנמונה עשרה קילות Mai נינהו דרכ'ב "כי הנה הארון הולא תדברין הולא כמצעים  
ומייהודה משען וממשען כל משען לחם וכל משען מים. גבור ואיש מלחה שופט  
ונכיה וקסם וזקן. שר חמשים ונושא פנים ווועץ וחכם חרשים וטבון לחש. וגטתי  
נערים שריהם ומועלוים ימשלו בס' וגוו'. "משען" — אלו בעלי מקריא. "משען"  
— אלו בעלי משנה, בגון רביה יהוקה בן תימא וחייבין. פלייגו בה רב פפא ורבנן. חד  
אמר: שיש מאות סדרי משנה, וחדר אמר: שבע מאות סדרי משנה. "כל משען לחם"  
— אלו בעלי תלמוד, שנאמר "לכו לחמי ושתו בין מסקתין".

רגלו, שנאמר "השימים כסאי והארץ הדם רגלי" (ישיערו ס, א).

**B** הוכר שהלומד רוי תורה צרכ' שיה שר בדורותם, ומעתה דינם מכרא וזה בפירושו. כי אכן ר' מארין ישראלי אמר: שנינו עשרה קילות קילו רישעה את ישראל, ולא נתקירה דעתה, לא נרגע. ואחר ר' עקיבא אמר להם המכרא בזון והנקלה  
בנכבר" (שם ג, ד). ושאלים: שנונה עשרה קילות Mai נינהו מהו זה? ובמיאים דרכ'ב (שאמו) כי הנה הארון 'עבא' מושיען ומושען כל  
משען לחם וכל משען מים גבור ואיש מלחה שופט ונכיה וקסם זקן שר חמשים וטעון חכם חרשים וטלולים ימשלו  
בם" (שם ג, א) ובירושימה זו שנונה עשרה קילות. שMONO עשר הרבאים המנויים שם שווו ימישראל. ומספריהם: "משען" — אלו בעלי  
משנה, בגון רביה יהוקה בן תימא וחייבין, חד אמר אחד מהם אמר שבע מאות סדרי משנה, וחדר אמר (ואחרו אמר) שבמא  
סדרי משנה שהיו בימייהם (שהם נשארו ורק שהר' עירא ברקיאים בהם). "כל משען לחם" — אלו בעלי תלמוד, שנאמר לגביה הורה. "כל משען לחם"  
— מסקתין" (משל ט. ה)

**מסודות הש"ס**

- א. ילוקוט נ"ז ת בראשה (מושיעים קלים).
- ב. הכתיב בו ר' יומא ב. כתובות לא, אך סוכה מג. ב. כתובות מה. ב. כתובות ג. (הענין) ביר עפ"י. שמור טו. אליר פ"ג. וכ. אילוקוט תורה קלג. ד. אילוקוט נ"ד תשכ'.
- ה. שם תתקופט. שם תזרה. ו. סנהדרין לח. ב. אילוקוט נ"ד מתרסה. ג. (הבית) סנהדרין סי. ב. שמור פ"ז. תמדבאי פ"ז. ח. אילוקוט נ"ד שצד (כל העניין).

## גדרות

ולא נבראו בכתיו ועד עמד הדברים הטוביים שהיה אומר אביהם ורק היה אמר: כל יומה וויאם נזכר בכתיבים לברכות נבראו מהר נחמן (נקרא נב' בכתיב). נבראו מלאכי השרת מנהר דינר, ואמרי' (נאותם) שיר לה' ובטול נשבטמים. וכלם מידי חכמים שמקמנין בשלום כבוד ר' יומא (שם) שיזרום להם רוב שפה יוצק יסודם" (נהר יוצק") של דברי סוד (יסודם"). אמר ליה נ�ם שמואל לחיה בר רב אבוק: כל יומא ויומא נבראין מלאכי השרת מנהר אמא לא מליאת, מהני מיל' מעליותה אבוק: כל יומא ויומא נבראין מלאכי השרת מנהר דינור, ואמרי' שיריה יומא יומאי ובדרכו של דברי ר' יומא זר. רישעה במקורה: ראש. דאמר מר אין כתיבי: אלא צוק... אלא בחור בכתיב. מון מוק... ית' מטה. כלן מדברותיך ושבכתי: כלם נעשה וברוח פיו כל צבים" (תלילים ג, ג). ובצא השםים הם המלאכים מדברותיך וכל דוש: כל. אלה נשותה קלילות מאין נהיה מדבריך: כללה. ר' יומא ומוא נבראין בכתיב. כל יומא מבורן.

רישעה במקורה: ראש. דאמר מר אין כתיבי: אלא צוק... ית' מטה. מון מוק... ית' מטה. כלן מדברותיך ושבכתי: כלם נעשה וברוח פיו כל צבים" (תלילים ג, ג). ובצא השםים הם המלאכים ולדבריו אינם נבראים מנהר דינור אלא מושיע כסאות שריה בכתיב. ממשו בס' בוגריא: ממשו במ"פ. וגש העש איש באיש.

## לשון

כל כהן שזה ביטוי מקוצר, ולפי המקובלות הוא קיצור של "לכלה" המתייחס לעמך ולפ' ר' יומא קשוח: קשוח. ר' יומא אמר אין כתיבי: אלא צוק... אלא בחור בכתיב. מון מוק... ית' מטה. כלן מדברותיך וכל דוש: כל. מושעה עשרה קלילות מאין נהיה מדבריך: כללה. ר' יומא ומוא נבראין בכתיב. ממשו בס' בוגריא: ממשו במ"פ. וגש העש איש באיש.

## עד זנין

עמדו מלאך הנראה להם לנביום ור' רסי. אמונה ודעתו ב- א' הרהורת האלה שהה שחלון / ר' תוש (דיה ווודהן) שונא בשושא זה, וכתחנו כי ראה הקב"ה בבני  
במホרש' א' וער'ו. עמדו מהר' ר' רסי הגילילי: עקיבא, עד מתי אתה שכינה חול? שאדם יוושב לירוה. אלא, שנינו אמרה להם אחד לדין ואחד  
לצדקה, דברי ר' עקיבא. אמר לו ר' אלעזר בן עזירה: עקיבא, מה לך אצל הגדה? אין זה אצלך הולא תדברין הולא כמצעים  
כלומר, מوطב שתדבר ותלמוד הולכת טומאה צדעת וטומאת המת שבת כוחן גודל. אלא, שנינו אמר לשבט ואחד לשרפֿרַף — להרדים  
ריגלו, שנאמר "השימים כסאי והארץ הדם רגלי" (ישיערו ס, א).

**B** הוכר שהלומד רוי תורה צרכ' שיה שר בדורותם, ומעתה דינם מכרא זה בפירושו. כי אכן ר' מארין ישראלי אמר:  
שמונה עשרה קילות קילו רישעה את ישראל, ולא נתקירה דעתה, לא נרגע. ואחר ר' עקיבא אמר להם המכרא בזון והנקלה  
בנכבר" (שם ג, ד). ושאלים: שנונה עשרה קילות Mai נינהו מהו זה? ובמיאים דרכ'ב (שאמו) כי הנה הארון 'עבא' מושיען ומושען כל  
משען לחם וכל משען מים גבור ואיש מלחה שופט ונכיה וקסם זקן שר חמשים וטעון חכם חרשים וטלולים ימשלו  
בם" (שם ג, א) ובירושימה זו שנונה עשרה קילות. שMONO עשר הרבאים המנויים שם שווו ימישראל. ומספריהם: "משען" — אלו בעלי  
משנה, בגון רביה יהוקה בן תימא וחייבין, חד אמר אחד מהם אמר שבע מאות סדרי משנה, וחדר אמר (ואחרו אמר) שבמא  
סדרי משנה שהיו בימייהם (שהם נשארו ורק שהר' עירא ברקיאים בהם). "כל משען לחם" — אלו בעלי תלמוד, שנאמר לגביה הורה. "כל משען לחם"  
— מסקתין" (משל ט. ה)

עמדו מלאך הנראה להם לנביום ור' רסי. אמונה ודעתו ב- א' הרהורת האלה שהה שחלון / ר' תוש (דיה ווודהן) שונא בשושא זה, וכתחנו כי ראה הקב"ה בבני  
במホרש' א' וער'ו. עמדו מהר' ר' רסי הגילילי: עקיבא, עד מתי אתה שכינה חול? שאדם יוושב לירוה. אלא, שנינו אמרה להם אחד לדין ואחד  
לצדקה, דברי ר' עקיבא. אמר לו ר' אלעזר בן עזירה: עקיבא, מה לך אצל הגדה? אין זה אצלך הולא תדברין הולא כמצעים  
כלומר, מوطב שתדבר ותלמוד הולכת טומאה צדעת וטומאת המת שבת כוחן גודל. אלא, שנינו אמר לשבט ואחד לשרפֿרַף — להרדים  
ריגלו, שנאמר "השימים כסאי והארץ הדם רגלי" (ישיערו ס, א).

## מסורת הש"ס

ט. (העריוו) שבת פ", א. יומא  
עה, א. מכתלא שמות ט", ז.  
לא. ספרי דברים לב, יד.  
י. סנהדרין פ", א.

יא. גיטין, פ", א. סנהדרין לה, א.  
ילקוט ניך רמתן.  
יב. סוטה מו, ב.  
יג. שבת קיט, ב (כל הסוגיה).  
יד. גיטין מג, א.

## గרסות

כמ"ם בגאנטה בכתיי: כמ"ם.  
בעל שמות ובטהיי: בעל  
שמות. דר' אחר גבר זה  
המגנבר על יצורי.

שרואי לישיבה בכתיי: שרואי  
לישב בישיבה.

מחמייסים שנה בכתיי:  
מחמייסים ובכתיי":  
מחמייסים בני אדים.

שרואי למסו לו דבורי תורה  
בכתיי: שמוורי לו סתו  
תורה.

מאי ונתתי עירום שרים  
בכתיי: וודע מלכים אלה או.

שמעוינו מושאות בכתיי:  
שמעוינו עצמן מושאות.

ההקלקה בגאנבר אל בני אדים  
בכתיי: ביאו מ".

פסקו מהם בכתיי ובמקורות  
ובמקבילה: פסקו ממנה.

מתכסין בכתיי: מתכסין בהן:  
שאין בני גני בכתיי:

שאין אדם עומד.  
מחובי בית המדרש בכתיי:  
מחובי עצמו בכיתת המדרש.

גראא בכתיי: תלמוד והוא  
משיטו הגנורוה.

מאי לא אהיה — כל בכתיי  
משמעות זהה.

בעל אמונה בכתיי: אנשי  
אמינה.

"וכל משען מים" — אלו בעלי אגדה, שמושcin לבו של אדם כמהים באגדה. "גברור" — זה בעל שמות מי שיש בידו הלכה שקיבלה מרבותיו, "ויאיש מלחה" — זה שיודע לשא וליתן במלחתה של תורה ולחדרש בה דברים. "שוטט" — זה דין דין דין אמרת לאmittio, ייונין צוכמו, גנון רבי מינון גן דוקה, כלממין גן דוקה (חנינט כה, ג) כל

בעל שמוות — שמען כלום פקוקות מרוגומי, טగלוות נפיו. ראוי לישב בישיבה — וליטול ממנה עתה כל דבר מכמה. דברבי אהבו — לא עמי לפניו מומרגמן לדרכן נליכים. מעלה גושאין פנים בעבורו — קאלל העולס חיינו ייון הלג נציג מניין צי.

למטה — מלכי הולם ממכדין מוקן צביגו, גנון רבי חכמו סאס צבוג נמי סמלן, כלממין גמכלם קנדליך (יד, ה): דכו נפק למתן דני קימל לפסיה צ'. שרואי למסור לו כי' צקצבי.

תעלוי = צוללים. כי יתרפש איש באחיו — וככוב סיס מנגן לומר צלע סי' יודע להצין בהן — מנגן נקיין כהן. ישן תחת יתרך — כלמאר: אלא אם כן נכסל כהן —

כטהלמיל נכל נסמעומו פעם לרוכנו וסיניא, הו נונן לג נעמו על צמועמו. לא אהיה —zioni ניל נסות. דלאא — סיל ניל נסות. דלאא טמי ליא מיל ניל, וטול ניל סוה לע. —

## תוספות

רבי חנינא בן דוסא לעמלה — שהיה בעל מעשים יותר מכל בני דורו.  
למטה בבית קיסר — ולאו מושם שלא היה חשוב לו מעלה כלום. דלאא בדורו היו אנשי מעשה כמותו.

בדרבו תורה הפל נעשין בחרשין, "חכם" — זה שגונש אין פגמים מהחמשים שננה. "וינושא פנים" — זה שגונש אין פגמים בוגר או בר, למלחה — בוגר רבי חנינא בן דוסא, לדورو בעבורו, למעללה, יש למטה — הדורו ונענה בתפקידו. יש למטה — בוגר רבי קיסר נבנית הקיטין בוגר ר' אהבו כי קיסר נבנית הקיטין שחיו נשאים פנים לישאל בגללו. "יעוץ" — הוא שיודע לעבר שנים ולקבוע חדשם שבקי באסטרונומיה וcohshon העיבורו. "חכם" — זה תלמיד המכחים את רבותיו בשאלותיו. הפתחים את רבותיו, "חරשים" — בשעה שפottaח בדרבי תורה הפל נעשין בחרשין, "ונבון" — זה הפתחים בפה נזקן במקצתן מן המצות. ותעלולים ימשלו בהם

בנער בזקן ונקלה בנקבד" — אלו בני אדם שמנוערין מן המצות, ירחה במי שמנולא במצות ברמן, "ונקלה בנקבד" — יבא מי שחומות דומות עליו בקבלה וירחכו במי שקלות דומות עליו בחתמורות.

**ג** אמר רב פפא בר יעקב: פועל בני מעלי. ולא נתקררה דעתו עד שאמר להם "ירחכו הפני בין בזקן ונקלה בנקבד" — אלו בני אדם שמנוערין מן המצות. ירחה במי שמנולא במצות ברמן, "ונקלה בנקבד" — יבא מי שחומות דומות עליו בקבלה. אמר רב גמירנא — אמר לי: אימא לנו! — הנה ליה למיר גמר ושבח, מא"ל אמר להו גמירנא — אמר לי: אימא לנו! — הנה ליה למיר גמר ושבח, מא"ל אמר בזקן מפנה בעלי אמנה, שנאמר "שותטו בחוץ ירושלים ורא נא זרע ובקשו ברחובותה אם תמצאו איש אם יעשה משפט מבקש אמונה ואסלח לה"! — לא קשיא:

משקרים, שנאמר כי יתפרש באחיו בית אביו לאמר שלמה לך קאיין תהיה לנו" (שם ו) ומפרש, שבאים לאדם מתכסין כשלמה דברי תורה שם דברים מוכסים ונסתרים יישן תחת ירך שאתה בקי בהם. (שת). מי נמה פירושו "והמכשלה הזאת" — דברים שאין בני אדם עומדים עליה אלא אהיה חוכש והכתיי אין שמלה לך קאיין תהיה לנו" (ד"ר). דברים שאין נקסין בזקן שאלה לא שמלה לך קאיין תהיה ישנן תחת ירך, "והמכשלה הזאת" מא"י "והמכשלה הזאת"? — דברים שאין בני אדם עומדים עליין אלא אם כן נכשל בזקן, ישנן תחת ירך, "ישא ביום ההוא לאמר לא אהיה חוכש ובכתיי אין לשם לא תשיימני קצין עס". "ישא", אין ישא אלא לשון שביצה, שנאמר "לא תשא את שם ה' אללהיך", "לא אהיה חכש", לא התייחס מוחבשי בית המקדש, "ובכתיי אין לשם ואין שמלה" — שאין בזקן לא מקרא ולא משנה ולא תלמוד. ודילמא שאני הטעם, דאי אמר להו גמירנא שאם יאמר להם גמירות זקן אמר ר' בזקן מפנה בעלי אמנה, שנאמר "שותטו בחוץ ירושלים ורא נא זרע ובקשו ברחובותה אם תמצאו איש אם יעשה משפט מבקש אמונה ואסלח לה" (ירמיה ה, א). משמע שבזמן ההוא לא היו בעלי אמונה כלל! ומשיבים: לא קשיא (אינו גשוח):

ע"ו נ"ר  
בBOR הצעל שמות / שכין שיש בידו שמות — הלכות סדרות מרבותיו, הריחו יכול לסייע עליון בבחון, ולכן גיבור בתרזה (מהרש"א).  
קוסם וה מלך / שאין לומר שהוא קוסם כבשוו, שרי אסור מן התורה לקוסם כסמים. וביטול הקוסמים אין עניין של קללה (מהרש"א).  
מוחרגמן על האבור וכו' / מדבר רשי טאה שהבן שמי הוא חותם מוכחים שענין מוחרגמן בסיטו מטורגן. ור' בגרוטסק טסה אחר שאין עשיים מטורגן עבר קהיל קטן. ורק כשיש חמימות איש ראי שיחיי גם חכם וגם מטורגן.  
חכם ה תלמיד וכו' / ומה שלא יירושו חכם כפשו, משום שחכם כאן הוא נסמרק (יחכם

בנער בזקן ונקלה בנקבד" — אלו בני אדם שמנוערין מן המצות. ירחה במי שמנולא במצות ברמן, "ונקלה בנקבד" — יבא מי שחומות דומות עליו בקבלה. אמר רב גמירנא — אמר לי: אימא לנו! — הנה ליה למיר גמר ושבח, מא"ל אמר בזקן מפנה בעלי אמנה, שנאמר "שותטו בחוץ ירושלים ורא נא זרע ובקשו ברחובותה אם תמצאו איש אם יעשה משפט מבקש אמונה ואסלח לה"! — לא קשיא:

דברי תורה שם דברים מוכסים ונסתרים יישן תחת ירך שאתה בקי בהם. (שת). מי נמה פירושו "והמכשלה הזאת" — דברים שאין בני אדם עומדים עליה إلا אהיה חוכש ובכתיי אין שמלה לך קאיין תהיה לנו" (ד"ר). דברים שאין נקסין בזקן שאלה לא שמלה לך קאיין תהיה ישנן תחת ירך, "והמכשלה הזאת" מא"י "והמכשלה הזאת"? — דברים שאין בני אדם עומדים עליין إلا אם כן נכשל בזקן, ישנן תחת ירך, "ישא ביום ההוא לאמר לא אהיה חוכש ובכתיי אין לשם לא תשיימני קצין עס". "ישא", אין ישא אלא לשון שביצה, שנאמר "לא תשא את שם ה' אללהיך", "לא אהיה חכש", לא התייחס מוחבשי בית המקדש, "ובכתיי אין לשם ואין שמלה" — שאין בזקן לא מקרא ולא משנה ולא תלמוד. ודילמא שאני הטעם, דאי אמר להו גמירנא שאם יאמר להם גמירות זקן אמר ר' בזקן מפנה בעלי אמנה, שנאמר "שותטו בחוץ ירושלים ורא נא זרע ובקשו ברחובותה אם תמצאו איש אם יעשה משפט מבקש אמונה ואסלח לה" (ירמיה ה, א). משמע שבזמן ההוא לא היו בעלי אמונה כלל! ומשיבים: לא קשיא (אינו גשוח):

תקופת תמו הוה — לנוין דרכן למקעל טמיים געיס. במוזוטי חון — מיי שוק שטמקין פפיון. ספר — דנישס לגו. לכת שלישית — צל כתום טישגונט פפי גאנינה.

## תוספות

גענה מלאך מותוד האש גרשין. ולא נריסין מלאך המות. ובירושלמי מיטוי קרא "או ירנו עצי העיר". במוטשי חון וכלה — ובירושלמי גרס: בשמחות חון. והיא דיא.

והתニア שלשה הרצאות יש — פירש רשיין: דארצי מיהת קמיה מאן דארצי. כלומר, כיון שחנניהן חכתי הרעה לפני רבינו עקיבא, דארצי לפני רבינו יהושע — מיחשב כמו דארצי קמיה. לאפוקי דרבנן בן עריך שהרצתה לפני רבנן בן זכאי, שלא הרעה בפני שום אדם. ולא משמעו לי כלל: דמנא ליה דחביב, כיון דארצי קמיה מאן דארצי כמאן דארצי קמיה דמי וуд: דלא הוי

הא — בדרכני תורה, הא — במשא ומתן. בדרכני תורה — הו, במשא ומתן — לא הו.

**א** פנו רבנן: מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור, וקיה מפלך ברכך, ורבבי אלעזר בן עריך מחרבר אחוריו. אמר לו: רבבי! שנה לשנה רוכב על החמור, ורבבי אלעזר בן עריך מחרבר אחוריו. אמר לו: רבבי! שנה לשנה רוכב על החמור, ונתעטף בטלתו על ראשו ברוך והוא. רישב על הארץ תחת הזית. אמר לו: לא לך שנה מכאן: ולא במרקבה ביחיד אלא אם בן קיה חכם לכם: מיד במרקבה ריבוי ריבוי. אמר לו: רבבי, פרשיני לומר לך פגינך מבין מדעתו? אמר לו: רבבי. מיד ירד רבנן דבר אחד שlampfen. אמר לו: רבבי, מפנין מה ברדת מעלה פתחה הניתת. אמר לו: רבבי, מפנין מה ברדת מעלה החמור? אמר: אפשר אתה דורש במעשה המרכבה ודרש. ושכינה עמנון, וללאכי השרת מלויין אותונו, ואני ארכוב על החמור? מיד פתח רבבי אלעזר בן עריך במעשה המרכבה ודרש. וירדה אש מן השמים וסיבכה את כל האילנות שבשדרה, פתחו כל האילנות כלו — ואמרו שירה. ומה שירה אמרו — "הלו את ה' מן הארץ פנינים וככל תהומות..." ועוד: עד שפטחו אלילות. מלוך מן האש בכתיי וודע: מלך מלחן האש וככתיי: מלך המות מותח האש ו/or בתוס'). לאברהם אבינו רבנן אמרו בנטו. אלהו שיריה ודרש במעשה המרכבה ודרש. וירדה אש מן הארץ, ואמר: ה' אלהי הללו את ה' מן הארץ תנינים וככל ארזים... תהומות... עץ פרי וכל ארוןים הלויה" (תהלים קמח, ז. ט. יד) נעה מלך מן האש, ואמר: ה' אלהי המרכבה, שכמו שדרשך הוא באמת. עמד רבנן בן זכאי, ונשקו על ראשו, ואמר: ברוך ה' אלהי ישראל שננתן בן לאברחים אבינו שידע עליון ולחקור ולדרוש במעשה מרכבה. ייש נאה דורש ואין נאה מקאים. נאה מקאים ואין נאה דורש, אהה נאה דורש וכן נאה מקאים. אשיריך אברחים אבינו שאלעזר בן עריך יצא מחלץיך. וכשהנאמרו הדרברים לפני רבבי יהושע והדרש. ואותו ה' יומם תקופת תמו נdryosh במעשה מרכבה. פתח רבבי יהושע ודרש. ונדי מלאכי השרת היה, נתקשו שמים בעבים ונראה כמיין קשת בענן. והקיה מלאכי השרת מתקבצין ובאיין לשמעו, בניין אדם שמתקבצין ובאיין לרבנן, היה וכלה. הילך רבבי יוסי הכהן וסיפר דברים לפניו רבנן בן זכאי, ואמר: אשיריכם ואשרירי يولדיםכם. אשיר עני שבח ראו. ואף אני ואתם בחלוומי מסובין הינו על הר סיני, ונתקה עליינו בת קולמן מהשימים: עלו לךן, עלו לךן! טרקלין גדולים ומצעות נאות מוצעות להם, אתם ותלמידיכם ותלמידיך תלמידיכם מזומנין לכת שלישית. אין? וחתניא, רבבי יוסי ברבי יהודה אומר: שלשה הרצאות הן:

שנאמרו עליהם שהרצו הרצאות בחרות הסוד. יומן הינו על הר סיני, ונמנה עליו כה קול מן השמיות לקלל פניהם השכינה. ושותאים: אני זהה בניה? והתニア נזהר שנויות ברוחתך: ר' יוסי בר' יהודה אומר: שלשה הרצאות הן.

הא (זה) בדברי תורה, הא (זה) במשא ומתן, שבדברי תורה הם היה נאמנים. ממשא ומתן — לא היו זלא היה נאמנים.

**א** ומכאן שוב לענן מעשה מרכבה. תנוי רבנן: מעשה רבנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור, והיה מהלך בדרך, ור' אלעזר בן עריך תלמידו מהר'

אחריו. אמר לו ר' אלעזר: רבבי, שנה לפרק אחד במעשה מרכבה. אמר לו: לא לך שנה לכם: ולא במעשה ביחיד אלא אם בן קיה חכם מבין מודעתו? אמר לו ר' אלעזר: רבבי, בראשוני לומר לנו רבנן דרבן אחד שלמדתני. כלומר, בלשון ענוה, בקש

- מסורת הש"ס  
א. ירושלמי חינה פ"ב ה"א.  
תספთא חינה פ"ב א.  
(בשינויים קלים).  
ב. (הבטוח) יכמota סג, א.  
ג. ירושלמי שם (בשינויים).  
ד. ירושלמי שם. תספთא שם (בשינויים).

## גרסאות

שהיה רוכב על החמור בכתיי ומקרות: שהיה רוכב על החמור יוחנן בן זכאי יהונתן. מיל ירד ובן יהונתן בן זכאי מעל החמור, ונטעטף בטלתו מהלך אחריו לממוד ממוותה. לומו פינץ דבר אחד בכתיי: למור דבר אחד מהנה וש: לאמר פינץ פרק אחד במעשה מוכבנה. וסבירה בכתיי וודע: פתחו כל בכתיים: ופוא פיהם. ווועיד: עד שפטחו אלילות. מלוך מן האש בכתיי וודע: מלך מלחן האש וככתיי: מלך המות מותח האש ו/or בתוס'). לאברהם אבינו רבנן אמרו בנטו. אלהו שיריה ודרש במעשה המרכבה ודרש. וירדה אש מן הארץ תנינים וככל ארזים... להללו את ה' מן הארץ תנינים וככל ארזים... עץ פרי וכל ארוןים הלויה" (תהלים קמח, ז. ט. יד) נעה מלך מן האש, ואמר: ה' אלהי המרכבה, שכמו שדרשך הוא באמת. עמד רבנן בן זכאי, ונשקו על ראשו, ואמר: ברוך ה' אלהי שננתן בן לאברהם אבינו כמור. שיודע שננתן בן לאברהם אבינו כמור. להללו ולחקור ולדרוש במעשה מרכבה. יש נאה דורש ואין נאה מקאים, יש נאה מקאים ונאה מקאים. דורש, אתה נאה דורש ואין נאה מקאים. אשיריך אברחים אבינו שאלעזר בן עריך יצא מחלץיך. והיו מלאכי השרת מתקבצין ובאיין לשמעו, בכני אדם שמתקבצין ובאיין לרבנן, היה וכלה. אשיריכם ואשרירי يولדיםכם. אשיר עני שבח ראו. ואף אני ואתם בחלוומי מסובין הינו על הר סיני, ונתקה עליינו בת קולמן מהשימים: עלו לךן, עלו לךן! טרקלין גדולים ומצעות נאות מוצעות להם, אתם ותלמידיכם ותלמידיך תלמידיכם מזומנין לכת שלישית. אין? וחתניא, רבבי יוסי ברבי יהודה אומר: שלשה הרצאות הן:

## לשון

משמעות המודיקת של מה זו וכו' מוקה, לא מברור. יש שגורו אותה מן היוגנית פאנאטיסם (מסאמה) שמשמעותו קשור לשלמות היה שאן עננים מהלו. ווש סבורום השיא מון היוגנית טזזאנטז גאנע (מליסטי) — לחן, מנגינה. ואחרים סבורום כי מקורה הוא מתקבצין ובאיין לשמעו, בכני אדם שמתקבצין ובאיין לרבנן, היה וכלה. הילך רבבי יוסי הכהן וראה רבנן את תלמידיו במסותים שם. לומר שורותם אמר רבנן בן זכאי מה שאריע להם. ואמר לו רבנן יוחנן: אשיריכם ואשרירי يولדיםכם, אשיר עני יהושע: "אשרי يولדים" (אבות פ"ב מ"ה). מובן הינו על הר סיני / וכוה דמו לאמיותם של הדברים, שכן אמרו חכמים של מה שתלמידיו ותיק עתידי לחוד מודעתו כבר נאמר למשה מסני, ולכן רבנן את תלמידיו במסותים שם. לומר שורותם אמר רבנן בן זכאי מה כת שלישית / המהשיא כתב שאלות קשור בששל כתות שהוכרו כאן: יתאמם כת שלישית ותלמידיכם ותלמידיך תלמידיכם. אכן, בירושלמי נאמר במשפט כי ביתם וזה קשור למה

מקור המילה ביוונית טזזאנטז (טיריקלייניו) החדר שבו מצויות מיטות המוצעת לקבالت אורחים מסובים שם.

## אישרים

ר' אלעזר בן עריך בטעמי 50 ראה בעמי

## מסורת הש"ס

ה. ירושמי שם. תוספთא פ"ב. ה' ירושמי שם. שחריר פ"א, ד' (כשינויים). ליקוט נ"ד. תעודה. ור' מדרש משל סנה.

ו. ר' שבת ק"ב. ב' ב"מ ק"א. ב. תוייב אמר פרכי. כ"ד. ספרי דרכוס כד. יד. ור' זהור אחורי ט"א. ג. ר' ירושלמי כתובות פ"א הי"ג. ח. נהה סד. כ.

## גרסאות

הוראה בכתביו: הורה דבריהם. בפודס כתביי ומוקורות: בפודס. אל תאמרו כתביי במקורות הונחה: בן עזאי, ובן זומא, אחר (הוא אילישע בן אבוחיה). ור' עקיבא. אמר כלומר. עסקו בסתרי תורה עליינוס. ואלו הנון: אל תאמרו כתביי במקורות הונחה: בן עזאי, ובן זומא, אחר (הוא אילישע בן אבוחיה). ור' עקיבא. אמר כלומר והדריכם ר' עקיבא שהיה הגדול שביהם: כשהאתם מגיעין בעולותכם לעולמות עליונים אצל אבנני שיש מהר אל תאמרו "מים מים". אף על פי שקרים לא יכנן לנגד עיני". (זהלים קא. ז) ומספר מה אריע להם: בן עזאי הucz'ן והנחתה הכתוב אומר "יקר בעני ה' המותה לחסידיו" (שם קטו, טו). בן זומא הucz'ן לצד השכינה ונפגע כלומר צא מדרתו. ועלינו המכטב אמר "דבש מצאת אכל דיבך פן תשבענו ונתקאתו". אחר קיאץ בנטיעות. רבי עקיבא יצא בשלום. שאלו את בן זומא: מהו לסרויסי כלבאו? אמר לבן זומא לא שפארצכם לא מעשו" – כל שפארצכם לא מעשו. שאלו את בן זומא: בתולה שעיברה מהו לכלן גדול? מי חיישין לדושמאן. ר' אמר

## לשון

**פודס** המלה הונחתה כבר במקרא (שה"ש, ד. יי' וуд), וננה שאלה מן הפסיכולוגיה במשמעות מקומן גדר. מלה זו הושאלתה גם לשונת רבנות אחרות, ובצורה מסוימת של פודס (פודס'י) הא מופיע בתרגומים העממיים של "יין דוור", ובמשמעות זו היא משמשת בכמה שפות. אך כאן יש למלה המשמעות הננסת של "יין אלקיס".

## ארישט

**בן זומא** הוא שמען בן זומא, מהחכמים הגדולים שדורו ההורבנן, תמיינו: ר' ירושלמי, תלמידיו חרב לר' עקיבא. שמעו בן זומא חשב לאחד מגדולי החכמים בדורו, אך הכרה, בгалיל העציר לא ספק ומשם כך לא נקרא בתואר רבי, או נקרא רך שם אביו בן זומא. כהה וכמה מאמורים בטלוד הדורשים".

ר' יהושע הרצה דבריהם לפני רבנן יוחנן בן זכאי, ר' עקיבא הרצה לפני ר' יהושע, חנניא בן חכינאי הרצה לפני ר' עקיבא. ואילו את ר' אלעזר בן ערך לא קא חשיב לומר לנו שהוא מוכיח לנו מהו נון מהו תומח, והרי מסופר שהזרה דברים ולא קא חשיב לומר לנו מהה מחלוקת בין ר' עקיבא ר' יוחנן בן זכאי,

חשייב מי שהרצה דברים ולא הרزو לפניו ר' עקיבא מהו מונחנו. ושואלים: והוא חנניא בן חכינאי דלא ארצוי קמיה, ווא חשב נויה חנניא בו חכינאי של הא הרזו לפניו והרزو לפניו כלנו מהה מונה אותה?) ומшибים: דארצוי וארכזו קמיה – קחשייב – דארצוי וארכזו קמיה – קחשייב, דארצוי ולא ארצוי קמיה – לא קא חשיב. הניטשו לו רשותה זו.

**ב** תנ"ו רבנן: ארבעה נכנסו בפרדס, ואלו הן: בן עזאי, ובן זומא, אחר (הוא אילישע בן אבוחיה). ור' עקיבא. אמר כלומר להם והדריכם ר' עקיבא שהיה הגדול שביהם: כשהאתם מגיעין אצל אבנני שיש מהר אל תאמרו "מים מים". משום שנאמר "דובר שקרים לא יכנן לנגד עיני". בן עזאי הucz'ן וממה שאלו את בן זומא מהו הפחות או מה"ר זומא הucz'ן ונתנו נקבועה נקבועה בפרדס, ואלו הן:

ר' עקיבא: כשהאתם מגיעין אצל אבנני שיש מהר אל תאמרו "מים מים"! משום שנאמר "דובר שקרים לא יכנן לנגד עיני". בן עזאי הucz'ן וממה שאלו את בן זומא מהו הפחות או מה"ר זומא הucz'ן וממה שאלו את בן זומא מהו הפחות או מה"ר זומא הucz'ן ונפגע, ועלינו הפחות לחסידיו". בן זומא הucz'ן ונפגע, ועלינו הפחות אמר "דבש מצאת אכל דיבך פן תשבענו ונתקאתו".

אחר קיאץ בנטיעות. רבי עקיבא יצא בשלום. שאלו את בן זומא: מהו לסרויסי כלבאו? אמר לבן זומא: מטהר לעורך דיבך לא מעשו" – כל שפארצכם לא מעשו. שאלו את בן זומא: בתולה שעיברה מהו לכלן גדול? מי חיישין לדושמאן. ר' אמר

## שמעואל:

סדרס בעל חיים שאינו כשר לקרבן? אמר להם: כתוב יומעך וכתחות ונתוק וכורת לאחריבו לה, ובארצכם לא תעשו" (ויקרא כב, כד) ללמד: כל בעל חיים שבאותכם לא תעשו כו' מעשה זה. ועוד שאלו את בן זומא: אשה שמוחזק לנו בה שהיא בתולה, שעיברה (שהיא בהריון), מלה לכהן גדור, האם רואת גדורתו ולהן גדור שמותר לו לשאת רך בתולה? והשאלה היא: מי חיישין לדושמאן נסוטי לפרטן מהו שאר שמואל:

**לסוטוי קלבא** – מושם שאף מהיר אסור לקרבן שלא לו טפי מהחרini, וכן פירש רש"י.

בתולה שעיברה מהו לכחן גדור – ופירש רש"י: שהיא אומרת בתולה אני, ואיש שכחיא דושמאן – מהימנא. וקשה להרב רבי יוחנן בן חכינאי ר' ברכוס כתובות (יג, א) תנ"ו: היה מועברת, מה טיבו של עובי זה – מאיש פלוני וכחן הוא וכרי היהoshע אמר: לא מפה אנו חמי כי. והכא משמע דקבייא אליבא דכובי אליעזר. ושמא כאן שאף היא בכלל האיסור, כדכתיב "והוא אשה בתולה יקח", קרי בה יקח – נאמנה. ולהרב רבינו יצחק – נאמנה. קמייביא ליה בהך בדקדוכו על פי החנית, אי נמי: קמייביא ליה בהך בדקדוכו על פי החנית, אי קיישין שמא לא נבדקיפה, דושמאן לא שכחיה. וכן מסקין בריש "תינוקת" (נהה סד, ב): שעני שמאן דרב גבריה. אך קשה להרב רבי יוחנן בכתובות (ו, ב) בשמעתו יוזם מיפקד פקיד, דרב בקיין בהטייה; ויש לומר: דודאי תחילת ביהר רוב בקיין בשעת מעשה, אבל גמור כדי שתתעורר – אי אפשר כי אם לשמאן.

## עד ג' ים

דארכוי מיהה / ר' בתוס' (ד"ה והתנא) שנשאו ונחתנו בעני זה. ונראה כי בשלוש הרצאות אלה בא לתאר כיצד בטלת קבלה מדור לאחרו, ולכך לא מנה את ר' אלעזר בן ערך. שכן שלא הרצו לפניו אין נכס בדור שלשלה זו.

**לסוטוי קלבא** / ר' ברשי' וחוס' שהעריו: מפני מה שאלו שאלה זו ביחס לכלב ולא ביחס לשאר בעלי חיים שאף הם אינם ראויים לקרבן? וחרצוי כי מהחר בלב אין ראיו לקרבן (דברים כג, יט) היה מוקם למור שאית בכלל איסור דסיטויס. שאמור ביעקו בירוס למומי הנסיבות הבאות לקרבן. ונראה שחייב שמארכז הזה רחר בלב ונראה שהכלב הוא היה בזורה. היה מקום למר שאן בו איסור טוטס. וכן גואה מהזהר שענה בן זומא שאף הכלב יש לו וכות קוים בעולם ולכך צריך לשומר על מנת שלא יאבר.

ישיתו לפי תירוץו דעליל, דארצוי וארכזו – קמיהה או מה"ר זומא מהו הפחות – מהו פלא מה"ר זומא מה"ר זומא מהו לפניו (טמות נג'). שאלו את בן זומא מכיון שהוא לדור אחד סופילו ומפניו לה מונח מוס ממי לדור, מיטר למלס לו לנו? בחוללה שעיברה מהו לכחן גדור – והוא חולמת טמלאו לה גמלים. לי נמי, בסון גנול נטלה ומל לה נמלים, ידע טסיה מעוגלים, וממל לה נמלים, והרcher קע ממלת מעוגלים, מס' לקיימה מזוס "גמולה מעומי יק" (ויקיל כה)?

## תוספות

שיטתו לפי תירוץו דעליל, דארצוי וארכזו – קמיהה או מה"ר זומא מהו הפחות – מהו פלא מה"ר זומא מה"ר זומא מהו לפניו (טמות נג'). שאלו את בן זומא מכיון שהוא לדור אחד סופילו ומפניו לה מונח מוס ממי לדור, מיטר למלס לו לנו? בחוללה שעיברה מהו לכחן גדור – והוא חולמת טמלאו לה גמלים. לי נמי, בסון גנול נטלה ומל לה נמלים, ידע טסיה מעוגלים, וממל לה נמלים, והרcher קע ממלת מעוגלים, מס' לקיימה מזוס "גמולה מעומי יק" (ויקיל כה)?

**תוספות** שיטתו לפי תירוץו דעליל, דארצוי וארכזו – קמיהה או מה"ר זומא מהו הפחות – מהו פלא מה"ר זומא מה"ר זומא מהו לפניו (טמות נג'). שאלו את בן זומא מכיון שהוא לדור אחד סופילו ומפניו לה מונח מוס ממי לדור, מיטר למלס לו לנו? בחוללה שעיברה מהו לכחן גדור – והוא חולמת טמלאו לה גמלים. לי נמי, בסון גנול נטלה ומל לה נמלים, ידע טסיה מעוגלים, וממל לה נמלים, והרcher קע ממלת מעוגלים, מס' לקיימה מזוס "גמולה מעומי יק" (ויקיל כה)?

היתה מועברת, מה טיבו של עובי זה – מאיש פלוני וכחן הוא וכרי היהoshע אמר: לא מפה אנו חמי כי. והכא משמע דקבייא אליבא דכובי אליעזר. ושמא כאן שאף היא בכלל האיסור, כדכתיב "והוא אשה בתולה יקח", קרי בה יקח – נאמנה. קמייביא ליה בהך בדקדוכו על פי החנית, אי נמי: קמייביא ליה בהך בדקדוכו על פי החנית, אי קיישין שמא לא נבדקיפה, דושמאן לא שכחיה. וכן מסקין בריש "תינוקת" (נהה סד, ב): שעני שמאן דרב גבריה. אך קשה להרב רבי יוחנן בכתובות (ו, ב) בשמעתו יוזם מיפקד פקיד, דרב בקיין בהטייה; ויש לומר: דודאי תחילת ביהר רוב בקיין בשעת מעשה, אבל גמור כדי שתתעורר – אי אפשר כי אם לשמאן.

**או ר' ח ה ה ל ב ה** איסור טוטס / אסור להשתוחת אתabicריה המון בכי לארם ובין לבהמה היה ועוף (ואபילו דגיט). פ"ה) בין טהורים בין טמאים. בין הארץ בין בחוץ הארץ, בין גודם הנסת את הגנבה, בין גודם המושב – לטו טטר ממלכות אבל אלה לוקה מן התורה. והמסרים את הגנבה, בין גודם בין בשאר מיניהם – שער' אה"ע ה, יט).

יכול אני לבעול — סופה נקי נטעם, וזה נמי נטעם כן. באמבייטי — כל' יפגעו. ואם כן, יש להחשש שהוא בתולה נבעל בדרכו זוז. והוא אסור להבן. או לדלא דושMAL לא שפיה שאו שהוא בתולה נבעל בשותה כשם של אביך? אמר להו נלהם: דושMAL לא שפיה שאו שהוא בתולה נבעל בשותה כשם של אביך?

מעיקרא — כתלחת מין תלחת. מאין ולאין — מלון חמל ווין לנו טווע? צופה התייתי — מהונון טימי געמעס נעלט. ואין בגיןה — נקמוס פינון, מוקס קאטי ייפט פליקע נקלע. גודא דגמלא — צאמבלין לוומין צל גאל זל גאל זל גאל, לי פאל צל גאל מה ליום ניניס, וכן גלמי, וכן כי. סחופין = כספין. אחר קיצץ בנטעו — קלקל ווועיט נטען נטען לפילם ומקזק געמעס. ולפי זלימה, חומן געמעל פיניס ניגטס לפילם, נקט ליטען דקילן געמעס. לא עמידה גל גליקין. לא עורך — נכל ליאן יט נאס פיס. עיפוי = עיפוט. פולסי = מכת מקל, \*נטעונלדי\*.

### תוספות

ומחוותו שיתין פולסן — להודיע לו שני יכולות למטרון יותר מאשר מי. שובי ניניס שובבים — בירושלמי מפרש למה אירע לו כך, ואיכא טפי מקראות שדורש והיה הורג דבריו תורה. ואמר: כל תלמיד דודה חמץ ליה הוה קטיל, ולא עוד דודה על בית ועדא, הוה חמץ טליה קמיה סופרא, ואמר: מאן אלו עבדין הא כי כוין דודה שמעין ליה שבקין ואולין. ואמר לה ר' מאיר: Mai d'ktib (ויהי בירך) את כל אשר לאיבר לשונעה (איוב מב) ואמר לו: שכפל לו ממונו. והוא השיב שר' עקיבא דריש ליה בזכות מוצת ומעשים טובים בריך מראשיתו. ומיתתי ליה "טוב אהricht" דבר מראשיתו ודריש ליה ר' מאיר לאדם שהולד בנים בילדותו ומתו, ובזקנותו הוליד ונתקיימו. ואמר לו: ר' עקיבא רבד לא כך דרש, אלא טוב אחריות דבר שהוא טוב מואשיתו. [ובן] הוה המשעה: אבוייה אבוי הוה מגדולי ירושלים ובוים שכבה מהולי קרא לכל גdots ירושלים והושיבו בבירות אחד, ולרבבי אליעזר ולרבבי יהושע במסוקות. מן דאכליין ושטין, שרען מטחין מרתקדים, אמרו: עד דאלין עסוקין בדידחו עסוק בדין. ישבו ונתעסקו בדברי תורה. ירצה אש מן השמים והקיפה אותן. אמר לוין אבוי אבא: גברין, מה אתם לשורף ביתי אמרו לו:

**ב** . אחר קיצץ בנטעו, עליו הכתב אומר "אל תתן את פיך לחתיא את בשרך". מי היא? חזא מיטרין דאתה בא ליה רשותא למשתב למקtab זכוותא היישראל. אמר: גמרא דלמעלה לא הני לא ישיבה ולא פחרות ולא עוזר ולא עיפוי, שמא חס ושלום שתי רשותות הן. אפקווה למשטרון ומחייבו שיתין פולסן דנורא. אמרו ליה: מאי טעמא כי חזיתיה לא קמת מקמיה? איתה בא ליה רשותא למשתק זכוותא דآخر, "יצחה בת קול ואמרה" "שבוי בנים שוכבים"

**כ** על אחר אמרו שקיים בנטעו, כלומר הגע לדיי כפира ועליו הכתב אומר "אל תנת פיך לחתיא את בשרך" העניין הדבר שגורם לו? חזא מיטרין דאתה בא ליה רשותא למשתב זכוותא היישראל נואה את המלאך מיטרין דישראלי (עיפות), ישראי. אמר: גמרא דגמלא נכוון למשתב בין מים למים" (שם ז) ואיך יכול בין מים להביא שם מה הברה בינהם באמת? אמר רב אחא בר יעקב: מלא נימא (חותט)? ורבנן אמרו: כי גודא דגמלא נכוון הרוחים בין הלוחות שלגשש. מר וטורא, ואית תמא (ויש אומרים): רב אשי אמר: כתרי גלמי דפרסי אהידי נכתמי גלימות שפירות זו על זה. ויש משחו רוח בינהן. ואמר לו לה וויש אומרים: כתרי כסי דסחפי אהידי נכתמי גלימות העניות זו על זו.

**כ'** על אחר אמרו שקיים בנטעו, כלומר הגע לדיי כפירה ועליו הכתב אומר "אל תנת פיך לחתיא את בשרך" העניין הדבר שגורם לו? חזא מיטרין דאתה בא ליה רשותא למשתב זכוותא היישראלי (עיפות), ישראי. אמר: גמרא דגמלא נכוון למשתב בין מים למים" (שם ז) ואיך יכול בין מים להביא שם מה הברה בינהם באמת? אמר רב אחא בר יעקב: מלא נימא (חותט)? ורבנן אמרו: כי גודא דגמלא נכוון הרוחים בין הלוחות שלגשש. מר וטורא, ואית תמא (ויש אומרים): רב אשי אמר: כתרי גלמי דפרסי אהידי נכתמי גלימות שפירות זו על זה. ויש משחו רוח בינהן. ואמר לו לה וויש אומרים: כתרי כסי דסחפי אהידי נכתמי גלימות העניות זו על זו.

בת קול ואמרה "שבוי בנים שוכבים" (ירמיהו ג, כג)

שלש אצבעות / וכתבו כי שיעור זה הוא עין המרחת בו הינה מרחת על גוליה, וכן לשיעור זה מוקרא מירוח (טראי ועד). עדין בן זומו מבוחץ / לפוי גרסה וזוכה שנין לא הגע להבנה פנימית של הדברים הספורים. ושודת המובהת בכמה ספרים יכבר בן זומו מבוחץ כלומר הבירון בו ר' יהושע שהוא משפט מהשבר בדברים שנגמרו לו למות בקרים. הירון מיטרין וכו' / בunning זה הרבו חממי הקבלה לעסוק, ומברורי המדרשים טראה כי מיטרין הוא "שר העולם", המלאך הממונה על העולם שלו כלל, ומכאן היה לאחר מקום לטעות שישuchi רשותות כבודו, והוא רשותות אחר זיקתו של זומו מבוחץ בכל דבר. יצתה

יכול אני לבעול כמה בעילות בלודם, לבעולasha שלא שהבתוכלים יפגענו. ואם כן, יש להחשש שהוא בתולה נבעל בדרכו זוז. והוא אסור להבן. או לדלא דושMAL לא שפיה שאו שהוא בתולה נבעל בשותה כשם של אביך? אמר להו נלהם: דושMAL לא שפיה שאו שהוא בתולה נבעל בשותה כשם של אביך? ושהואים: איך יתכן שתתחער באון כזה? והואמר נזהר אומח שמואל: כל שכבת זרע שאיטו יורה בחוץ — אינו מזרעת! ומשבכים: אין הכוונה שצורך להיות בשעת ההפריה יורה בחוץ. אלא מעיקרא גמי נמתיחלה כשהיה מאהיש גם כוון יורה בחוץ הוה (היה) ולכנן יכול היה להפרות אשה אף לאחר מכון.

**ג** ובענין מה שארע לבן זומו. תננו רבנן: מעשה בר' יהושע בן חנניה

מסורת הש"ס  
א. ר' נדה ס', ב.  
ב. נדה מנ. ג.  
ג. ירושלמי חינה פי' ב' ה' הייא.  
ד. ירושלמי חינה פי' ב'. ליקוט תורה ד' (בשינויים). ביר פ' ב'. ליקוט תורה פ' א. ליקוטיך תחת השווא פ' פיא. ויהר אומח שמואל.  
ה. ר' וויר פ' פיט' (עיי').

### גרסאות

יכול אני לבעול כמה בעילות בכתבי: יומלי לבעול כמה בתולות. והואמר שמואל בכתבי: איני ואמר שמואל.

או מוציא בכתבי: אינו מילדי.

מעיקרא נמי בכתבי: הוה נמי מעיקרה ובכ"ה: דילמא

ללא בכתבי: פ'ין.

אכבעות בלבד בכתבי: אכבעות.

ואינה גוועת בכתבי ומקורות:

ונגעת ואינה גוועת:

עדין בן זומא בכתבי ועד: כב' צו' זומא בכתבי: ר' יהושע:

מיטרין בכתבי: מיטרין.

רשואה בכתבי: ר' יהושע חדא:

שעתה זומא בכתבי: כב' צו' זומא בכתבי: לא עפיה.

לא ישיבה לא קאה:

רשויות הון בכתבי: רשויות יש'.

אמו ליה — מפיה בכתבי:

חרר מספט זה.

למייחק בכתבי: למאיו יש'.

### לשון

אמבטוי  
מקור המלה ביוונית וגדביה  
(אמבטוי) שימושה גיגית או כל'י  
אחר לרוחה.

משמעות  
משמעות הלשונית של מלה זו  
בין מים למים — metator — מבדיל

זומא להביא שם ראייה? ושהואים:

וכמה היה ההבדל בינם באמת? אמר:

רב אחא בר יעקב: מלא נימא (חותט)?

ורבן אמרו: כי גודא דגמלא נכוון

אהיה ברורו: ש' בר ליטיגיות כי

הרווחים בין הלוחות שלגשש. מר וטורא,

ואית תמא (ויש אומרים): רב אשי אמר:

כתרי גלמי דפרסי אהידי נכתמי

גלוות שפירות זו על זה. ויש משחו

רוח בינהן. ואמר לו לה וויש אומרים:

כתרי כסי דסחפי אהידי נכתמי גלימות

במעלה.

פלשי  
יש סברים שמקור המלה  
בליטיות צאנען — מפה,  
חיטה.

### החרים

באמבייטי עירבה  
אף עירבו ריל מעלה רק  
לעתים תאיירע בודד לגעיג אל  
הרחים ולהפרות את האשה.

זרע אל הרחים כח' מגע קרוב

כאשר הרוצע הוא תקיין

ויעקורה יורה בח'י' יש בהאי

הזרע כהו תעעה משלחים והם

مسئولים לעע מפרק ניכר

ברוחם. הסכוי שאשה זפברט

משה הילוינט מיט החתונתס / דברים נכתבו בעין, האם הכוונה היא להבדל שכין

כיפת הרקע הארץ (רש"י). או לරוחק שכן הילוינט או גילגולים' השווים (נדעת

הרמב"ם). ובאחר הכבוד מיבורם כמי' גליון וחותונתים הם עניינים רוחניים. ונענין ההבדל

בין מוקר הדרכות של מעלה לדבריהם של מטה. ולפי זה דעת ר' יהושע הא שבים רואין אין

תהייאו בספר רבשת הוא סדר הכריה, ולדעת ר' יהושע יש דברים הנכרים במשער יומ

ראשון שהוא רק לאחר מכן.

bastonade — הפקה במקל.

## מסורת הש"ס

ו. ליקוט נ"ך רצט. שם תקתו.  
ב. (הענין) ביר פ"ט. שוחית  
לא. תמדבאוי פ"יד.  
ת. ירושלמי שם. רודר פ"ז.  
כח' רישמי פ"ז. (בשינויים).  
ילקוט תתקטו.  
ט. נס ספר דברים אי. כב.  
ואדר"י פ"ד (יעי"ש) ליקוט  
תורת תעטע.  
י. ירושלמי שם. רודר שם.  
כח' רישמי שם (בשינויים).  
יא. (הביתו) תענית ט. א. נתין  
ני. א. סח. א. חולין צה. ב.  
אטתי פ"ז.

## גדשות

חוץ מאחר בכתביו ונಕורותיו.  
חוץ מאחור דודע בכתביו ומודרין.  
הויל ואיסטריד – ליפם  
בתתיי: האיל וית ליה תקמה  
לועל.  
נק' אשכה בכתביו: חזיה  
להוא.  
ב' אשכה את בכתביו: בן אביה  
את שמאן יצא בכל העס  
סכל.  
אמרה אחר הוא בכתביו: אמרה  
ליה אחר אתה.  
לא אמר כן בכתביו: לא כן אמר.  
סכל חלקו כתביי: נוטל לקלו.  
אמר לו: ר' עקיבא בכתביו: אמרו  
לו האלים אפיו כליל חרס  
שאי בהן ממש, אלא עקיבא  
רב.  
למוד תורה מפי בכתביו: למוד  
תורה ממנו כיוון שהגע לתהום  
שבט.  
שכבר שערתי – עד כה  
בכתביו: שערתי עקביו הוסיף  
שעד כאן.  
אמר ליה ליעוקא פ██וק יי  
פ██וחך בכתביו: שמעיה להואה  
יעוקא ذרי.

## לשון

רעד  
נראה כי מקורה הראשון של  
המחלה בפריסות, אולי בסיסיול של  
pardag – מסך, וכן המסדר  
הכבד בין המלך לבכיר הארכו.  
אחר  
משמעות "אחר" כאן מובנת  
כפשה: איש אחר, שיאו מי  
שהיה ידו קודם לו. ואולם  
נראה כי מלחה והה טעם לא  
שלילי, כמו למשל שימושו  
הלשוני במדרש הלכה "ארחים"  
במונע של יויס. ואולי גם קשור  
עם הפועל "אחר" במשמעות –  
מיוחם,அחו תאווה.

## אישים

אלישע – איש  
ראה בעמ' 50

– חוץ מאחר. כיוון ששמע זאת, אמר אלישע בן אביה: הויל ואיטריד ההוא  
גברא מההוא עלמא ליפוק ליתהני בהאי עלמא נאמра: הויל ואיטריד ההוא  
אדם, אני, מההוא ההוא, שיצא וייה בעולס הזה. נפק (יצא) אחר לתרבות רעה,  
זה. ואשכח זונה תעבה ניצא, מצאazonה ותבע אותה לחמשין) אמרה ליה: ולאו  
זה. ואשכח זונה תעבה ניצא, מצאazonה ותבע אותה לחמשין) אמרה ליה: ולאו

פוגלא = גון. ממישרא = עונג. ונוחין לאבדן – על ידי זכמה.  
חס ושולם, אלא יושבין היינו וחורין דברי תורה, מתורה לנביאים ומנבאים  
לכתובים, והוא הדברים שמחים לנוינו מ Sinnin, לא באש תנענו: אמר: הויל וכח  
כחיה של תורה, אם יתקיים הבן הזה – לتورה אני מפרשו. ולפי שלא היה  
כונתו לשמים לפיך לא נתקימנו בו.  
ובמקומות שיש במרתא בית קדשי  
הפרגונים. עוד איתא הותם שהיה רוכב  
בימים הכהיפורים של להיות שבת, ושם  
כוי. ומיתני התוא דפרק קמא דקדושין  
(לט), ב' שראה אחד שנטל הבנים ושילה  
את האם, וכי אייתי נפל ומת, ולא היה  
דורש כובי יעקב, כדמייתי התם. ועוד  
איתא: שראה לשון ר' יהודה הנחות  
נתונו בפי כלב, והיינו גברא ריבבה  
קדושים. ורבי נתן אומר: כשהיתה amo  
מעברת ממנה עברה לפני עבודה וזה,  
והיריח מזודע בגופה בעכנא, ולבטחו לה  
מתונגה, ואמרנו לו לרבי מאיר: ר' ר' ר'  
אכשיש, אז גיביה לבקרתיה ואמיר לה:  
חוור בך: אמר: אי הדרנא מותקבליין  
אמיר ליה: והכתיב (תהלים צ) "תשב  
אנש עד דכא ותאמיר שבו בני אדם".  
בכח אלישע ונפטר. אמר רבי מאיר:  
דומה שמתוך תשובה נפטר. וכי מון  
(דCKERONIHA) ידרה אש מן השמים ושרה  
אותו. ואמר לו לרבי מאיר: הא קבר  
דרבך (אוקיד, אתה) וכא פריס גלימה  
עליה, ואמר "ליני (פה) הלילה וגומר"  
רות ג, "ליני פה" – בעולם הזה  
שדומה ללילה, "והיה בבוקר" – לעולם  
הבא "אם יגאל טוב יגאל" – זה  
הקדוש ברוך הוא שנאמר "טוב ה' לכלי"  
(תהלים קמח), "ויאס לא ליחד נאלד  
וגאלתיך אנכי" – אמרו ליה: אין  
(אמרו) לך בהאה עלמא או לרברך אמר  
למקרבה קדמיינא לאביך או לרברך לאבאה.  
לון מיקבר לבי קדמי, ובתורך לאבאה.  
אמר לו: ושמעין לך: ואמר לו: ולא כו  
תינין: מצלין תיק הספר עם הספר?  
מצלין אלישע בזכות תורהו.

## תוספות

– חוץ מאחר. אמר: הויל ואיטריד ההוא גברא  
מההוא עלמא ליפוק ליתהני בהאי עלמא. נפק אחר  
לתרבות רעה. נפק אשכח זונה, תעבה. אמרה ליה:  
ולאו אלישע בן אביה אתה? – עקר פוגלא  
מפלישרא בשבת ויבב לה. אמרה: אחר הוא.

ג. שאל אחר אמר רבבי מאיר לאחר שיצא  
לתרבות רעה, אמר ליה: מי דכתיב "גם אתה זה  
לעמת זה עשה האלים"? – אמר לו: כל מה  
שברא הקדוש ברוך הוא – ברא נגזר, ברא קרים  
– ברא גבעות, ברא ימים – ברא נחרות. אמר לו:  
רבי עקיבא ר' ר' לא אמר כך, אלא: ברא צדיקים  
– ברא רשעים, ברא גן עדן – ברא גיהנום.  
אחד ואחד יש לו שני חלקים, אחד בגין עדן  
ואחד בגין גיהנום, זכה צדיק – נטול חלקו ומלחק חברו בגין  
עדן, נתחייב רשות – נטול חלקו ומלחק חברו בגין  
בגיהנום. אמר רב מישריא: מי קראה? גבי  
צדיקים כתיב "לכן בארץ משנה יירשו". גבי  
רשעים כתיב "ומשנה שברון שברים".

שאל אחר אמר רב מאיר לאחר שיצא לתרבות רעה: מי  
דכתיב "לא יערקנה זהב וזוכחת ותמורתה כל' פ'?"  
– אמר לו: אלו דברי תורה, שקשין ל knots  
זהב וכלי זוכחת, אף על פי שנשבר יש להם  
פקנה – אף תלמיד חכם, אף על פי שפרק יש לו  
פקנה. – אמר לו: אף אפה חזור בך! – אמר לו:  
כבר שמעתי מאהורי הפגוד: שובי בנים שובבים  
– חוץ מאחר. פנו רבנן: מעשה באחר  
שהיה רוכב על הסוס בשבת, והיה רבבי מאיר מהלך  
אחריו למוד תורה מפיו. אמר לו: מאיר, חזור  
סוסי עד פאן תחום שבת. אמר ליה: אף אפה חזור בך. – אמר רב  
אמרתי לך: כבר שמעתי מאהורי הפגוד "שובי בנים שובבים" – חוץ מאחר.  
תקפיה, עיליה לבי מדרשא. אמר ליה ל' פ██וק! אמר לו:  
אין שלום אמר ה' לרשעים. עיליה לבי כנישטא אחורי, אמר ליה ל' נינקא:  
פסוק לי פ██וק! אמר לו: כי אם פ██סיב גנתר ותרבי לך ברית נקתם עונג  
לפנין. עיליה לבי כנישטא אחורי, אמר ליה

בעקביו (לפי עקבות, פסיעה) סוסי שעדר כאן תחום שבת, ומכאן והלאה אסור לך ללקת. אמר ליה נון ר' מאיר: אף אתה חזור לмотב. אמר ליה  
(לט): ולא כבר אמרתי לך, כבר שמעתי מאהורי הפגוד – שוכבו בנים שובבים חוץ מאחר. ככל זאת תקפיה עיליה לבי מדרשא נראה כי הכנסו לבית המדרשן.  
אמר ליה ל' נינקא (אמור זו אחר לתינוק) כרך ניחוש וסימן: פ██וק לי פ██וק (אמור לי את הפסוק של מרת הים) אמר לו את הפסוק: "אין שלום אמר ה' לרשותם"  
(ישעיו מה, כב). עיליה לבי בנישטא אחורי אמר ליה ל' נינקא: פ██וק לי פ██וק נחנטו לבית כנסת אחר, ואמר לו לתינוק: פ██וק לי פ██וק! אמר לו: "כי אם תכברSI  
בנתר ותרבי לך ברית נקתם עונג לפנין" (ירמיה ב, כב). עיליה לבי בנישטא אחורי, אמר ליה

שעירתי בעקביו סוסי / לדעת המהרש"א נתבונן אחר ללבלג בך על ר' מאיר, שהרי קל יותר  
לשער מוחק לפי פסיעות אדם מאשר לוי מהלך הסוס. אכן, מן הירושלמי נראה כי הדבר בא  
להגדש את חכמתו של אחר, שף תור כד דבר בונשא אחר, וווער כי ריבכה, יכול היה  
לשער את המרחק.

פסוק לי פ██וק / תיינוקות שלמדו בכיתת הכנסת נהגו למלמד בכל יום פ██וק אחד בעל פה.  
וכבר נתבאר בוגרמא כי היו חכמים שהשתמשו בך כדרך לנחש בה את העתיד (ר' חולין  
צח, ב).

חוץ מאחר / שגלו וירע לפניו הקביה שאינו עתיד לחזור בתשובה שלמה (ר'יח). ר' בגנותו  
יש שם טעם לדבר – שמנני שירע בכבודו של הקביה, שהרי חכם גודל הדת, הר' הויא  
ழודר גמור. שכן מסויימים לו לעשות השובכה כמו לוחטאים ארחים.  
נראה גם מן השלוות האחוות שעלה, הדו שכתבו כי ר' מאיר ענה במתכונין תשובה אלה  
כדי שאחר את ר' מאיר / ותחבב המהרש"א כי בשאלות אלה הכוון או ר' למeo על עצמו. וכן  
נראה גם מן השלוות האחוות שעלה, הדו שכתבו כי ר' מאיר ענה במתכונין תשובה אלה  
כדי שאחר עצמו אמר את הדרשים שוכב ר' מאיר אחר בך לומר לו שיחזור בתשובה.  
גועל חלק וחק חברו / וטעמו של דבר לפי שהמחטיא את הרובים נעשן גם על החאים  
שליהם. וכן הצעיר הגורם וכות לרובים (ר'יח).

כ"י שכיב — המכ. אמריו — נלקין: גם מידין עלייניה כו'. חדא הוות בנינה — מלמד מל' סיס ניעני, וכטול וטל למינון רעה, ומין כמ' צון כטול לאכilio לעולס קנו? אי נקטיליה ליה ביד מאן מורי ליה — לא מותו עלי נידו לאכilio לעולס קנו מי יקענו מידי? מלמי לטון גוטל מידי. יט' לו גומל נפקים (י', ג') הילמיי חלמייה מיניה, ג'וי ככ' נסי

לינווקא: והיכנסו לבית הכנסת אחר אמר לו לתינוק: פסוק לי פסוק. אמר ליה ליח' לנווק: ז' שדר מה תעשי כי תלבשי שני כי תעדי עדי זהב כי תקרעי בפוך עניך לשוא תחפי" (ירמיהו ד, ל). עיליה לבי הכנסת אהריתי, עד דעיליה לתליסר כי בנישטה, כולהו פסקו ליה כי הא גונן נהכינסו ליבית הכנסת אחר עד שהיכנסו לשלשה אשר בתה נסנת וכל החזיות כולהו פסקו לו.

לינווקא: פסוק לי פסוק! אמר ליה ז'את שדור מה פעשי כי תלבשי שני כי מעדי עדי זקב כו' תקרע באפוך עיניך לשוא תחפי גו'ו". עיליה לבי בנישטה אחרין אמר לו פסוק לי פסוק ז'את שדור עמר לא נאמר ליח': וולישע אמר אלהים מה לך לספר הקו' (זהלים ג, ט). ומperf. הרהו יונקה הרה מגמגם בלישנה לאותו תינוק נישתאותה אמר לו פסוק ז'את שדור עמר לאלהים מה זה לשקול לאילו אומו לן: ולאלישע אמר אלהים, נהואה לאילו תינוק זה מתכוון להעליכו, איכא דאמר: סכינא היה מגמגם ליכ' לספר חזקי גו'ו". ההוא יונקה הנה מגמגם בפלישגיה, אשטמע פמה דאמיר ליה "ולאלישע אמר אלהים". איכא דאמר: סכינא הנה בהדריה וקרעיה, ושדריה לתליסר כי בנישטה. ואיכא דאמר: איכא דאמר: כי הנאי בקיד סכינא — הנה קרענא ליה.

**א** א' כי נח נפשיה דאחר אמר: לא מידן לירינייה, ולא לעלאם דאתי ליתמי. לא מידן לירינייה — משום דעסך באורייתא, ולא לעלאם דאתי ליתמי — משום דחתא. אמר רב מאיר: מوطב דילידינייה וליתמי לעלאם דאתי, מתי אמות ואעללה עשן מקברתו. כי נח נפשיה דרבוי מאיר סליק קויטרא מקבריה דאחר. אמר רב הי' יוחנן: גברותא למיקלא רביה? חד הנה ביןנא ולא מצין לאצוליה. אי נקיטה ביד — מאן מרפי ליה, מאן? אמר: מתי אמות ואכבה עשן מקברתו! כי נח נפשיה דרבוי יוחנן — פסק קויטרא מקבריה דאחר. פתח עליה הווה ספדה: איפלו שומר הפטחה לא עמד לפניך, ובינו. בטוח של אחר אתיא לкопניה דרבוי, אמרה ליה: רבבי, פרנסני. אמר לה: בת מי את? אמרה לו: בתו של אחר אתא לкопניה דרבוי. אמר לה: עדין יש מזערו בעולם? וזה כתיב: לא נין לו ולא נכס בעמו ואין שריד במגנוו! אמרה לו: זכור לתרתו ולא תזפור מעשי. מיד ירצה אש וסקסה ספסלו של רבבי. בכה ואמר רבבי: ומה למתקנין בה — כה, למשטבחים בה — על אחת בפה וכפה.

הא בגודל הא בקען — והוא דריש פרק בתרא דמודע קען (ז', א) דהו סנו שומעניה, דשמתייה רב יהודה, איכא לימייד דקענים הוו דגורשי קמיה, וחישון לדמא מימשכי. איכא נמי: איפלו هو גודלים ידחו רב יהודה, בינו שמאן מקום לנודתו, ובדין היה, בינו דסנו שומעניה. הרב רבינו אלחנן.

**ב** ורבבי מאיר היכי גמר תורה מפומיה דאחר? ז' ואמר רבבה בר בר חנה אמר רבבי יוחנן: מא' דכתיב "כפי שפטיה כהן ישמר דעת וחונה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות ה'ו", אם דומה קרב למלאך ה' צבאות — יבקשו תורה מפיהו. ואם לאו — אל יבקשו תורה מפיהו! — אמר ריש לקיש: רבבי ריש קרא אשכח ונדרש "הט אונך ושמע דברי חכמים ולבר פשית לדעתמי". לדעתם לא אמר, אלא לדעתמי. רב חנינא אמר מהכא: "שמעי בת וראי והטי אונך ושכח עמק ובית אביך וגוו". קשו קראין אחדדי! — לא קשיא. הא — בגדול, הא — בקטן. כי אתה רב דימי אמר, אמר במערכא: רבבי מאיר אבל פחלא ושדא שיחלא לרָא.

ובינהו בין החכמים שהתקלקל ואין אחנו יכולים להציג? אי נקיטה ביד מאן מרמי ליה מאן נאם נחיק אוטובי מיריציא אותו מידינו, מ'וי אמר ר' יוחנן: מתי אמות ואכבה עשן מקברו להרועל השוואו מרדין גיהנום והכיאו לו לחוי עולם הבא. ואכן, כי נח נפשיה דר' יוחנן פסק קויטרא מקבריה דאחר נcaseר ופער רבוי יוחנן פסק העשנמאקברושל אחר. פתח עליה הוה ספדה זמח עלייו ספדו איז בפסידר את ר' יוחנן: איפלו שומר הפתח לא עמד לפניך, ובינו. שhero לעמוד בפני ר' יוחנן שהוציא את אחר מש. מסופר, בתו של אחר אתיא לפקודת ר' יוחנן: מא' דכתיב נמהו שנאמ' "כפי שפטיה כהן הדאך ה' צבאות ה'ו" ? והא כתיב זה נהר נאמ' "לא נין לו ולא נכס בעמו ואין שריד במגנוו" (איוב י, ט)! אמרה את? אמרה לו: בתו של אחר אני. אמר לה בכעס: עדין יש מזערו בעולם? וזה כתיב: לא נין לו ולא נכס בעמו ואין שריד במגנוו. מיד ירצה אש וסקסה ספסלו של רבוי. בכחה ואמר רבוי: ומה למתקנין בה — כה, למשטבחים!

**ב** ושאליהם: ור' מאיר היכי גמר תורה מפומיה דאחר נגיד' ימד תורה מפוי של אהרון? והאמר ר' יוחנן: מא' דכתיב נמהו שנאמ' "כפי שפטיה כהן הדאך ה' צבאות ה'ו" מפיהו? אמר ריש לחש: ר' מאיר קרא אשכח ודרש נפזוק מצא ודרש. ועל פיו עשה כן, שnamed "הט אונך ושמע דברי חכמים ולבר פשית לדעתמי" (משל זב, יז), לדעתם — לא נאמר, אלא לדעתמי. כלומר: צריך לשמע דברי חכמים, גם אם חכמים אלה פוגומים, אבל תקלע דעתם אבל חשים לב לדעת המקומות. רב חנינא אמר פטך לה מהכא: "שמעי בת וראי והטי אונך ושכח עמק ובית אביך" (זהלים מה, יא). שצורך לשמע דברי החכם. אבל יש לשוכחו צדדים פוגומים שבתורתו. ושאליהם: אם כן, קשו קראי אחדדי לשמעו דבריהם שמהו רוק מהכם שמעשי מושלמי, ובמקום אחר למדורים שאפשר ללמוד גם ממי שהוא פגום במעשי! ומשיבים: לא קשיא נאינוأشכח: הא זה' בגדרל אם התלמיד רוא אגד גדול — מותר לו. הא (זה) באדם קתנן אז' ר' מאיר צידיק כדי שלא יתקלקל על ידי רבבו. כי אתה נאשבר בא, ר' דימי, מאץ ישראל אמר, אמר במערכא נאשנ' הא' בארכ' ישואן ר' מאיר אבל שחילא ושיתא שיחלא לאכ' להוציא את התוכן החשוב מן הקליפה הרעה.

### עדון ר' י. ד

ואעלה עשן מקברו / ובכדי לא כל הנדרנים בגיןם עשן עולה מקברים, אלא ביקש ר' מאיר שיעשה הקביה אוות שידעו הכל שעשרה רבנן ר' י. ד' למ' לא דומה הרב למלאך ה' צבאות ה'ו? יבקשו תורה מפיהו? ואם לאו — אל יבקשו תורה מפיהו! אמר ריש קרא אשכח ודרש נפזוק מצא ודרש. ועל פיו עשה כן, שnamed "הט אונך ושמע דברי חכמים, וגם חכמים אלה פוגומים, אבל תקלע דעתם אבל חשים לב לדעת המקומות. רב חנינא אמר פטך לה מהכא: "שמעי בת וראי והטי אונך ושכח עמק ובית אביך" (זהלים מה, יא). שצורך לשמע דברי החכם. אבל יש לשוכחו צדדים פוגומים שבתורתו. ושאליהם: אם כן, קשו קראי אחדדי לשמעו דבריהם שמהו רוק מהכם שמעשי מושלמי, ובמקום אחר למדורים שאפשר ללמוד גם ממי שהוא פגום במעשי! ומשיבים: לא קשיא נאינוأشכח: הא זה' בגדרל אם התלמיד רוא אגד גדול — מותר לו. הא (זה) באדם קתנן אז' ר' מאיר צידיק כדי שלא יתקלקל על ידי רבבו. כי אתה נאשבר בא, ר' דימי, מאץ ישראל אמר, אמר במערכא נאשנ' הא' בארכ' ישואן ר' מאיר אבל שחילא ושיתא שיחלא לאכ' להוציא את התוכן החשוב מן הקליפה הרעה.

### אורח ח' הל' כ

אפשר גם ללמידה מפיהו (וברכ' להציג). והוא כתוב לא נין וכו' / ובירושלמי אמרו שרצה רבוי לעסך על סך כהוב אחר (אל יהי לו משך חסר ואל יזר חון לחיותומי החולמים ט). יט' שאון לחתך זדרקה אף לבניו של רבנן שרבבה לחוטאו ולחולל השם. ולאחר מכן חור בשביל נתוני, שראה שהוא אחר שחיו מורה בענות רשותם ור' ברגשות (בורקיס).

הא גבור לא בקען / המפותחים הקשוט מפי מה לא הביאו הרמב"ם והירושלמי ר' מאיר בHALCA. דעולם לפי להיות מושפעים מROUTה הר' המלומדים שנאמר (לח"מ, ט'). והוא שכטב כי "גדול" האמור כאן הוא אדם מוביל וזרע בדורו, שכן לוון ממו לשאר בני אדם, ואון דין דין כל'י (ד ד). והוא שרצה לפרש דרכ' אחרית: שגדול וקען כאן מכובדים לא ללהלמוד אלא לר' עצמו, אם הר' שחילא הוא אגד גדור כל'ך עד שאון בית דין מנרים אותו מפוי גולדתו.

### מסורת הש"ס

א. ירושלמי חנינה פי' ב' היליא.

בר' פסי' קהיר פי' היליא.

ג. שם שם נבנוי לשועז.

ד. מוקין י. א.

### గרסות

יעיליה לבי בנישטה — גודס.

בכתיי: יעיליה לתליסר ב'.

כニישטאותה שמע כ' הי' גודס.

גועא בביי: גועא לביישותה.

לבתרא אמר ליה: פסוק לי פסוק ז' אתה אמר לאלהים מה לך לספר הקו' (זהלים ג, ט). ומperf. הרהו יונקה נהכינס בלישנה לאותו תינוק זה היה מגמגם בלישנה לאו. ומאנו אמר: כתוב דבבון אמר דאמר: סכינא מתכוון להעליכו, איכא דאמר: סכינא מתכוון להעליכו וקרעיה ושדריה לתליסר כי בנישטה ב' נישטה ואמר. ואנו אמרים שאמר: אם ר' יונקה היה מגמגם עמו. עם אחר, ורקען את התינוק ושלח אותו לששה עשר בתה הבנשוף. ואיכא דאמר: ר' יונקה קרענא ז' או' כתמי. כתמי תבמי. שקל סכינא קרייע ושוריה לתליסר בו מדושי. אמר דאמר: כתמי יונקה היה מגמגם עמו. כו' נבנוי אחר כתמי: פ' שכטב.

ד' מאנו אמר: ז' או' כתמי.

רב' ב' כתמי ר' יונקה צובא כתמי.

ר' יונקה ז' או' כתמי.

## מסורת הש"ס

ה. ילקוט נ"ד תתקצט.  
ג. סנהדרין פ, א.  
ה. ילקוט י"ח תלת.  
ח. (הכינוי) ברוכת ל, א. שבת ג, א, נה, קב, א. ערבעון ינ, ב, א. ריחן יד, א. בתובות יב, ב, יד, א. אשון עת, יב, ב, עת. קושנירלב, אל, ב, עת, יד, א, עות, יב, ב, עת. ב. סנהדרין פ, ב. עז, מ, ב. כריתות יט, ב. נה, יט, א, י. א. כה, ב. ט. סנהדרין ג, ב. י. ר' קודשין ל, א.  
יא. סנהדרין ז, א. אדרין פלוי (ועייש פמי). והרומה מצורע. א. מדביר פ"ז. שהשריף פ"א. שוחט ה. ילקוט ז"ג תקס.  
ובתוסתה סנהדרין פ"ב. תנבראי פ"ג (להלן).  
יב. ירושלמי חנינה פ"ב ה"א.  
ט. יוסטפה חנינה פ"ב ב. י. וילקוט נ"ג תקדע.

## גרסאות

למה נשלו תלמידי החכמים בכתי: מהו הנשלד בטורה. אמר ר' מאיר בכתי: ומאי מקא ליה מיניה, ר' מאיר.  
השתא אמר בכתי: השתה אדרתיה כי קאמרא מאיר אמר ר' בינו אמר בכתי: מאיר בגין כניון.  
בנין חוא מאו.  
שכינה בכתי: לת קול.  
אף כד הקב"ה מסטר בעכתי:  
אף אמר הקב"ה מסטר עני.  
תללי בעכברה בכתי: דקאי.  
תללי בעבדאות.  
מפנייה בכתי: מביתיה.  
שרואי בכתי: רוחו הו.

## לשון

טיוט המשועת העיקרית של המלה היא כנראה כמו בארמית ובערבית – בוץ, לבלוך ולבעל מפרשיות שונות (ס' חלוד). ומכאן הושאלת המלה לכל דבר שאינו נקי, ס' במונח הרוחני של המלה – קאה, טאה, תאווה וכיווא באלה.

## ארישם

ימוס הגדי כנראה הוא האיש הקורי במקורות אחרים אבניות (מן היוניוגיטה והודית, יש טבוריים או ימיומים) והוא יפליטו יוני בשם זה, שייר בעריך וזה לא רקו מהן לאחסן את הדרכם. ילא, קמו פילוסופים בזווית העולם הפליט העממי כל כה, כל שכן בנושאים אחרים. ואמר ר' אמר: תلت מה בא עיי בעו שלוש מאות שאלות של מהן דואג ואחיתופל בגדוד הפורח באיר, "אה סופרים כל אותן מה שכתובה בהם כאחיהם שחמותין שבתורה. "אה סופר אה שקהל אה שחייב שוגר את המגדלים" (ישעהו לג, יח) ומפרשים: "אה סופר" – שהו שונין שלוש מאות הלכות בגדוד הפורח באיר. ואמר רב' אמר: פלה מה בא עיי בעו דואג ואחיתופל בגדוד הפורח באיר. ותנו: "שלשה מלכים וארכעה הדריות אין להם חלק לעוזם הבא, אנן מה תהוי עלן? – אמר ליה: שיבנא, טינא קיתה בלבם. אחר מא – זמר יונני לא פסק מופמייה. אמרו עליו על אחר, בשעה שהייתה עומדת בבית הדריש ספידי מינין נושרין מחייב. שאל נימוס הגרדי את רב' אמר: בכל עמר דנחתת ליזה סליק? – אמר ליה: בלהה נקי אגב אימיה – – סליק, בלהה נקי אגב אימיה – לא סליק.

דרש רבא: מי דכתיב נמהו שנאמח אל גנת אגו ירדתי לראות. באבי הנחל וגורי" (שרו השירים ו, יא) למה נשלו תלמידי החכמים לאגו – לומר לך: מה אגו זה, אף על פי שמלויכך בטוט ובעזאה אין מה שבתוכו נמאש שוק הקליפה מתלכלכה ולא תוכו, אף על פי שרוחה (חטא) – אין חורתו נמאש. מספר, אשכחיה נמצאת

השתא אמר – עציו צמע ליקון ומחר צמעה מפי. קלני מרashi – ר' מליר מלילה נמקת סנדין (ו, ח). נמלרכ"ל קלנית מליס מל"ו (לודין כה): קל לית, לוי קל. ולצול מעלה יניא הדנור קלני מעלה, קלני מזרען – נכם געו. ותלי בעבורה דרשא – צען על הגשם. ברבן – נמלמידים סיוולין נמלומות רעה. שוקין –

לדרוט קל ממור וסמו מקל, נפי סמאנל סל קל ומומר. במגדל הפורה באיר – יט מפלטס: צדרוכן גונס סל למ"ז ודולסן צו גל ולט. יט חומרים: מגול דול פגלה. ול נילא: מגול הפטום למיל גרטין, וכן מלכות להלota. מגול סל ען, טקון \*טקטיער, שעמד בפמם ומטהו. נמקת הלאות (פרק יטיע טקונה) (ה) יניא מתנא: מגול העומד צולח, ארבעה הדירות – גלעס ווילג ולוחיטול וגומי, נפרק "טלק". טינא היהת לבט – רטיעס סי מימיקס. פסק מביתו – וסיס לו לאכין צפנין (ישטו זיין) (יטיער כה). נושרין מהיקו – קולס טפקרי עמדו למינות רעה. קלמלה: טיעל כוות גלצו. כל עמר דנחתת ליזה סליק – כל זמר צינון להן חוקין לאכין עליון קל ממן? כל דנקי אגב אימיה – צלט נמלנק נגייס – עולס לו נצע. קלמלה: עולס עולס לנו נצעו, והו חיון כל טיקת מטלול קודמת למכמות – עולס נו, כן נילקה צעדי. ורונמי – פלטן: כל סיד לדון נגיאס עולס. הרג – כל ציד נרעם צנטיט – עמר דנחתת ליזה סליק – עולס נגע, נלמר: ציט ווילג עליון עולס.

## תוספות

כל עמר דנקי נחית אגב אימיה – כלומר: מי שיראו קודמת לחכמו – חכמו מתקיימות. ווזאג ואחיתופל דלא מגני לו תורען – לפי שלא היה להם יראה כלל, כדייא בא בסוטה פרק נוטלי (כא, א).

גדול המורה באיר / הריח וכן רשי סבורים כי הדרב מתחיחס להלכות טומאת אוחל, לנבי פיד מ"י), ובוחליך הדינים הרבים שיכולים להיות כאשר הטומאה מצויה בכתוב או בגדול עצמו. ובאותו הכבוד מנסה לישב את הפירושים ש מכבי רשי שהכונה היא ברמו לאות ל' (שערת הגדוד הפורח), שהרי היא הדיחה מכל האותיות הנמשכת לעלה מן השורה) או למגדל של דור הפלגון, ומஸיר מקצתן מן הרומיות השיציכים לרק התגנעים לשיכון ה' בעולמו. אכן יהו מן הגאנונים שאמרו כי תיכון (על ידי אמצעים שונים) שהיה מגול פורה ממש באיר, והליך הדינים שיש ברכ קשווים ברון "אוחל ורוק". והביאו דבר זה כ證明ה של מומרות רדו ההוראה הגדוד הפורח כהבדוי / שידר ר' עקיבא לעלה בשולם, וועלוי הכתוב אומר "משכני אחירן גנזוצה הביאני המלך חזדרו" (שיר השירים א, ד). מספרים, ואף ר' עקיבא בקש מלאכי השרת לודוחפו על שננס לפרדס, אמר להם הקדוש ברוך הוא. הניתנו ליקון זה, שרואי להשתמש בכבודי.

השתא אמר וכו' / ריבים תמהו על כל נשא זה, מרוע לא נאמרה תורה בשם ר' מאיר בשיטה של מעלה, ומה הוללו לך וברי רב שילא. היה שפריש כי באמות כלפי שמים גלו וירעת היה שרי מאיר התכוון רק לשם שמים ולא נוק מעדותו הרעות של רבי. אלא שש בשען זה גם צד חזר – דעת הבירויות, הרואים בלימוד בגון זה בבר של גני. משמש שציר אדים להיות נקי גם גם בעני הבירויות היה והבטול לר' מאיר. אולם כאשר גם בעלים של מטה, בעני כחמים כרב בר שילא. יש הרואים את צד הזכות שבדור ור' ראי ר' מאיר שאמרו תורה בשםו (אהדיין). קלעי מושאי וו' / בטוי זה התקשו בו בבר האמוראים סנהדרין מז, א). והגאנונים פרישו כי אדם החש ברע מריש כליאו אינו יציב עד וכל רוח קל להללה להריריה, והוא לשוון קל אני. גל לשון יראשי ווועריעי אמרו בדברים ברון הסד (ר' באוצר הכבוד). ובדרך הרומו פרישוחו שכון שנאמר שישראל הם מוצאים בתפלין של הקביה של ראיו ורשות, הרוי כאשר יש צער לאדם מישריאן נטה פלין אלה ונופלים ונטען כליאו הוא הא קל מראש וווער (וכר לחגינה).

מאי דרש — מכאן סעון מקוס הטעינה טומא צלול פקין כס. מי נמי צלול טעה כמו שטעה טמה. וכי פיכך העומד להגמלה, לא הולומו, נומר: כוֹעַסְתָּי. ווֹזֵן וְזֶלֶם לְצַרְתִּים. מִלְּפָנֵי מַעֲמוֹן וַיְכִילָּה. וְמַה לְמַתָּה — וְאֵרְתָּם "וּמְתָמָם וּוּשׂוּם טָלֵס" (דבليس נג). ווּסְמָלֵם מִי פְּקָנֵן — נִלְעָד קָמַע עַל כנוד קוינו. לִיְעַד עַלְתָּה גַּמְעַלְתָּה נִלְעַלְתָּה גַּמְעַלְתָּה נִלְעַלְתָּה.

## תוספות

**בבנין אדם** — הוה מציע למייחש שנים  
ומוציאין רעי כבנני אדם, כדלקמן  
גבוי דמיין להבמה. ואיכא למיימר דחיי  
בכל הני וארכא לקמן לא הוה חשב ליה  
אלא משום דבאי אשחיה שלשה דומיין  
לבחמה — הרב רבינו אלחנן.

**א** פניו רבנן: דששה דברים נאמרו בשדים,

**במלאכי השרת:** יש להם כנפים כמלאכי השרת,  
וששנה כמלאכי השרת ושלשה כבנין אדם. וטסין

**במלאכי השרת:** יש לא באש ה' ואחר האש

קול דממה דקה... "ונתנה ה' עobar".

**ב** במלאכי השרת. יודען סלקא דעתך? אלא: שומען מאחוריו הפרגוד כמלאכי

השרת. ושלשה כבנין אדם: אוכליין ושותין כבנין אדם, פריין ורבין כבנין אדם, ימתים כבנין אדם. ששה דברים נאמרו בכניי אדם, שלשה כמלאכי השרת, שלשה כבנה מה.

וקופה כמלאכי השרת, ומספרים בלשון הקדש כמלאכי השרת. שלשה כבנה מה:

אוכליין ושותין כבנה מה, פריין ורבין כבנה מה. ומוציאין רעי כבנה מה.

**ב** כל המסתכל בארכעה דברים רתוי לו שלא בא לעולם כו". בשלמא מה  
למעלה מה למטה מה לאחר — לחזי, אלא לפנים — מה והנה הנה! רבינו  
יוחנן ורבבי אלעזר דאמרי פרניאו: משל מלך בשור נדם שאמר לעבדיו: בנו לי  
פליטרין גודליין על האשפה, הכלבו ובנו לו. אין רצונו של מלך להזפר שם  
אשפה. כל שלא חס על כבוד קונו רתוי לו שלא בא לעולם" מי היא?

רבבי אבא אמר: זה המסתכל בקשחת, רב יוסף אמר: זה העobar עבירה בסתר.  
רבנן ורבבי אלעזר דאמרי פרניאו: משל מלך בשור נדם שאמר לעבדיו: בנו לי  
הנגגה סביבה הוא מראה דמות כבוד ה". רב יוסף אמר: זה העobar עבירה בסתר,  
בדרכבי יצחק. דאמր רבבי יצחק: כל העobar עבירה בסתר כאילו דוחק רגלי  
שכינה, שנאמר "פה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדם בגלי". אני? וזה אמר  
רבבי אלעא הזקן: אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו — ילבק למקום שאינו  
מכירין אותו, וילבש שחוריין ויתעטף שחוריין.

ובמים. והרייד מפרש כי הכוונה היא לאין הקב"ה רואה שיעסקו בני אדם בתהו וכבויו שלפני היות  
העולם. שניינו במשנה כל שלא חס על כבוד קונו רתוי לו שלא בא לעולם. ושואלים: מי היא נמה הווא? דבר אמר: זזה  
המסתכל בקשחת. רב יוסף אמר: זה העobar עבירה בסתר. והסבירים את דבריהם: מסתכל בקשחת אשר  
יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנוגה סביבה דמות כבוד ה" (ווחוקאל א, כח) ואין זה כבוד להסתכל בדמותה. רב יוסף אמר: זה העobar עבירה בסתר,  
בשתור, וטעמו כדברי ר' יצחק. שאמר ר' יצחק: כל העobar עבירה בסתר כאילו דוחק רגלי שכינה, שנאמר "כה אמר ה' השמים כסאי והארץ  
הדורם גגלי" (ישעיהו טו, א) שאם סבור הוא שאבירות אין רואים אותו, הרי זה כבוד הווא נמצוא. וכאילו מוציאין את הקדוש ברוך  
הוא מהדרום רגלי. ושואלים: מי היא נמה הווא? וה Amar נהור אמרת ר' אלעא הזקן: אם רואה אדם שיצרו עלייך למקום שאינו מכירין אותו, וילבש שחוריין  
ויתעטף שחוריין כדרוך אכילים. על שהוא נזק לך.

## מסורת חז"ס

- רבבה בר בר חננה אמר ר' יוחנן: נאמר "וְאַתָּה מְרַבּוֹת קָדְשָׁךְ" (רבבים לך, ב)  
ופירשו: אות הוה (מיוחד הוה) ברכבתה (במלאכיהם) שלו, ולפי זה החzin של  
ראה אלא מלאן. ור' אבהו אמר: שדרש מן המכובד "דוגל מרכבה" (שיר השירים  
ה, י) — דוגמא (כלומר, דבר הניכר  
במיוחד) הוא ברכבתה שלו. וריש לקיש  
אמר: "ה' צבאות שמנו" (ישעיהו מ).  
ב) — אדרון הוא בצבאו שלו. ור' חייא  
בר אבא אמר בשם ר' יוחנן: "לא  
ברוח ה' ואחר הרוח רשות לא בראש  
ה", ואחר הרוש אש לא באש ה'  
ואחר האש קול דממה דקה, ונאמר  
שם "זהנה ה' עobar" (מליכים א' יט).  
יא-יב) והוא לו זה לסימן מהו מקום  
שכינון.

## גירושין

- בנמא שלו בכתבי: במאו:  
ששה דברים נאמרו בשדים; שלשה  
דברים יש בהם כמלאכי השרת, ושלשה  
כבנין אדם. שלשה כמלאכי השרת: יש  
להם כנפים כמלאכי השרת. וטסין  
מסוף העולם ועד סופו שלשה כמלאכי  
השרת. וידען מה שעתיד להיות  
כמלאכי השרת. ותוהים: יודען יכולם הם  
ידעת? והרי אף המלאכים אינם יודעים!  
אללא, שומען מאחוריו הפרגוד מה  
שמגלה הקב"ה עתידות, כמלאכי  
השרת. ושלשה כבנין אדם — אוכליין  
ושותין כבנין אדם, פריין ורבין כבנין  
אדם, ומתחים כבנין אדם. ששה דברים  
נאמרו כבנין אדם, שלשה מה  
הברות הואה את הקשת ציד  
לכיד, מי פaddr? מדו זופר  
הבריות ויטמן בברית וקיט  
במאו.

## לשון

- דוגמא: מקור המלה ביוונית סעוזונד.  
(דיגמא) — דוגמא, הבנית.  
פליטוין: מקור המלה ביוונית אוטודאלאה  
(פליטוין) — ארמו.

## ערנirs

- ששה דברים נאמרו בשדים / ובמקומות אחרים נזכרו צדדים ודומים נוספים ביחס לשדים, אבל  
שם נכללים בהגוררות הרחבות של הגמרא, שיש צד שהמייקרים הם צוריהם הדומים לבני  
אדם מפני שהם מרכיבים במוחם מחומר ונפש, אף שאינם דומים לגמורי לבני אדם בחומרם  
(ו/or בפרוש הרומי) לתורה פשחת אחד מות.
- mobriots לשון קורוש / לאו דויאק לשון הקוץ, אלא מעלה האדים שהוא בעל כוח הדיבור  
בכל, אלא ביחס שידמה בני אדם למלאכיהם שאינם מוברים אלא לשון הקוץ אמר בעין זה  
גם בני אדם (מהרש"א).
- פליטוין על האשפה / בביואר עיננה וטיבה של "אשפפה" זו דנו ראשונים ואחריתם. מן  
הירושלמי נראה שלא היה להזכיר את התהו שלפי הביבה כשהשעלם היה כלו מים